

OPBOUWWERK BRUSSEL

90

**Jaargang
23**

Nieuws uit Samenlevingsopbouw Brussel

V. U.: Rohnny Buyens, Antwerpsesteenweg 295, 1000 Brussel — Driemaandelijks informatieblad Nr. 90 — Junil 2007 — Jaargang 23

Editoriaal

Beeldt u in dat u in een Vlaamse krant volgend bericht leest: „Vorige week uitte de sector Samenlevingsopbouw nog kritiek op de Vlaamse regering omdat die bij de uitwerking van Stedenfonds II (vanaf 2007) de zaak volledig naar zich toe heeft getrokken en daardoor de sociale sector buitenspel heeft gezet. Die kritiek was er voor de Vlaamse regering teveel aan. De sector Samenlevingsopbouw werd opgedoekt.” Het is weinig waarschijnlijk dat men iets dergelijks in die bewoordingen ooit zal lezen, al was het maar omdat het bestaan van de sector Samenlevingsopbouw bij decreet is geregeld, m.a.w. afhankelijk is van de wetgevende en niet van de uitvoerende macht. *Brussel deze week* (nr. 1081) bewees dat in Brussel andere wetten gelden. Afschaffing en zo te zien om die reden overkwam Stads², de ondersteunings-vzw voor het Stedenfonds. Stads² en met haar het middenveld die met projecten op het Stedenfonds ingetekend hebben, worden hiermee ruw met de neus op de fundamentele zwakte van het Stedenfonds als subsidietechniek gedrukt: middelen uit het Stedenfonds zijn tijdelijk, opzegbaar en zonder veel waarborgen waar het rechtszekerheid betreft.

Ooit hadden de relaties tussen het middenveld en het VGC-beleid een informeel, om niet te zeggen familiair karakter. Zoals men in een kleine gemeente bij een schepen binnenloopt, zo kon men dat in Brussel bij een minister. Dat hield ongetwijfeld ook verband met een Vlaams samenhorigheidsgevoel in een boze francofone omgeving. Het beleidsadagio was er trouwens een van laat duizend bloemen groeien en het middenveld in de VFIK- en Sif- tijden bepaalde de beleidsagenda voor een groot deel mee.

Het houden van enige afstand tussen beleid en werkveld kan nooit kwaad en de situatie nu toont aan dat het niet respecteren van die regel ooit tot brokken moest leiden. Op dit ogenblik zit er alvast een stevig haar in de boter. Het is uit met de idylle, en niet alleen waar het het Stedenfonds betreft. Denk maar aan de moeilijke periode die de WMKJ's doormaken, de herstructureringen die op de lokale dienstencentra afkomen,

Het is zonder meer duidelijk dat in het regeren-nieuwe-stijl van de VGC het beleid meer dan vroeger de regiefunctie wil waarmaken en beslissen waar en waarvoor overheidsmiddelen moeten worden ingezet. Laat het nu zo zijn dat we het daar niet eens zo lastig mee hebben. Lang geleden hebben we in dit tijdschrift een stuk geschreven over het Fonds voor de Integratie van Kansarmen met *tegendraadse*

beschouwingen en voorstellen. Toen, in 1991, waarschuwden we voor de koppeling van opportunistische beleidsvoering gebaseerd op subsidiariteit (wat het privé-initiatief goed doet moet de staat niet overnemen) en geïsoleerde, hun eigen doelen nastrevende organisaties. Dit is het beste recept voor wildgroei en versnippering omdat aandacht primair uitgaat naar de *verdeling* van middelen en niet naar de *samenhang* in hun aanwending. We drongen er tevens op aan dat de VGC zijn eigen regulier beleid en het fondsenbeleid op mekaar zou afstemmen, keuzes niet voor zich uit zou schuiven en zelf in zou staan voor een vervolg op de armoedefondsprojecten, op straffe van een pijnlijke kater. We kregen het Sociaal Impulsfonds, het Stedenfonds I en nu ook de kater. Vandaag krijgen alle projecten afzonderlijk te horen of er voor hen nog een toekomst is weggelegd bij het Stedenfonds II dan wel of de geldkraan dicht gaat. Na meerdere maanden van het grootste stilzwijgen zal bij publicatie van dit editoriaal ook geweten zijn welke lijnen het College voor Stedenfonds II uitgestippeld heeft. De bottum-up benadering van eertijds werd vervangen door een strikte top-down aanpak. Op de participatieladder van interactieve beleidsvoering staat de informerende stijl erg laag geklasseerd, onder de eerder eufemistische noemer symbolische interactiviteit... . Het is maar dat de bewindvoerders dat goed beseffen.

De Vlaams-Brusselse politieke wereld is wel erg vervreemd van het werkveld en dat is eigenaardig want ze heeft er zelf voor gekozen het Stedenfonds hoofdzakelijk te realiseren via het netwerk van Nederlandstalige maatschappelijke actoren (Voortgangsrapport 2005-2006). En in datzelfde document zegt de VGC zich nooit rechtstreeks tot de burger te wenden, tenzij via de omweg van de lokale organisaties. Dus herleiden de kabinetten het middenveld niet alleen tot louter uitvoerende actoren, ze ontzeggen ook de burger de kans om, via dat middenveld, hun zeg te doen over het kader. (ast)

De Nord-Gazet 10 jaar later

gewikt en gewogen

2007 is een feestjaar voor de Nord-Gazet, de wijkkrant voor en door de bewoners van de Brusselse Noordwijk. Niet alleen blaast de krant tien kaarsjes uit, ze belichaamt ook de overwinning van de vrije meningsuiting, van de kleine man tegenover de macht. Te snel? We beginnen bij het begin.

Er was eens...

Tien jaar geleden werd op initiatief van bewoners de eerste Nord-Gazet verdeeld in de Noordwijk. Bijna een jaar lang zocht het eerste redactiecomité antwoorden op vragen als: "Wat willen we bereiken? Hoe gaan we dat doen? Hoe zal die gazet er uitzien en hoe zal ze heten?" Die groep heeft zich niet zomaar aangediend. De opbouwwerker in kwestie, Johan De Clus, had al verscheidene jaren de gedachten, ideeën en bekommernissen van bewoners bijgehouden. Gesprekken in de wijk wezen niet alleen aan dat er vraag was naar een gazet maar ook dat er een bereidheid bestond om daaraan mee te werken.

Sinds het eerste nummer in januari 1997 heeft de Nord-Gazet op vlak van inhoud en vorm, maar ook qua doelstellingen enkele veranderingen doorgemaakt. Het tienjarig jubileum vormt de aanleiding om de balans op te maken.

Doel

Het eerste nummer van de Nord-Gazet opent met een beschrijving van haar bestaansreden. „Een krant in de wijk. Sterker nog: een wijkkrant: Waarom?”⁽¹⁾ vraagt redactielid Martin zich af in het eerste editoriaal.

Ten eerste biedt een wijkkrant ruimte aan wie iets te vertellen heeft. „De Nord-Gazet moet weergeven wat elkeen denkt en wil, wat de reële problemen zijn.”⁽²⁾

Daarnaast is ze ook de spreekbuis van het maatschappelijke gebeuren. Ze geeft de bewoners

een beeld van wat er leeft in hun wijk. Ook over de wijkgrenzen heen geeft een wijkkrant haar buurt een zekere uitstraling.

Martin heeft het nog over een derde reden: „Een ander objectief van de gazet is een band te scheppen tussen de bewoners en diverse andere gemeenschappen. Vanuit de bekommernis om één en verenigd te blijven, wil de Nord-Gazet een ontmoetingsplaats zijn waar de belangen en de ideeën van alle bewoners, zonder enig onderscheid, kunnen samengebracht worden, elkaar bevragen en groeikracht geven.”⁽³⁾

¹ YALALE-WA-BONKELE, M., Editoriaal Nord-Gazet nr. 0, jg. 1, 1 januari 1997.

² Ibidem.

³ Ibidem.

In een wijk zoals de Noordwijk is een wijkkrant ook een bruggenbouwer. Niet alleen tussen de vele gemeenschappen die hier samenleven, maar evengoed tussen de kunstmatig aangebrachte delen van de wijk. Daar kan ook nog een brug tussen verleden en toekomst aan toegevoegd worden. Wie zou nog kunnen vermoeden dat de wijk die gedomineerd wordt door metershoge kantoortorens ooit één van de meest bruisende volksbuurten van Brussel was? Het Manhattanplan heeft dan wel gaten geslagen in de wijk, maar niet in het geheugen van de bewoners. In dat opzicht kunnen we een wijkkrant ook beschouwen als het collectieve geheugen van de wijk.

Tien jaar verder blijft de Nord-Gazet nog steeds een ruimte waar wie iets te vertellen heeft over zijn wijk terecht kan. Daarnaast ligt de nadruk echter voornamelijk op het brengen van informatie aan buurtbewoners. „Droge”materie zoals de ruimtelijke ordening is vaker dan in de eerste jaren onderwerp van artikelen.

Werking

Wat betekent het nu concreet om een wijkkrant te maken? En nog explicieter gesteld: wat betekent het als opbouwwerker om dergelijk initiatief te begeleiden? In plaats van takenlijstjes, schetsen we in wat volgt hoe de opstart van een wijkkrant chronologisch kan verlopen.

Samenstellen van een redactiecomité

Onontbeerlijk in het wordingsproces van een wijkkrant door bewoners is een redactiecomité. Zoals aangehaald in de inleiding komt dergelijk comité er niet vanzelf. Dat is een eerste opdracht voor de opbouwwerker. Met een notaboekje in de aanslag en met de ogen en oren wijd open in de wijk aanwezig zijn is de boodschap. Op die manier is het een kwestie de bewoners die kunnen bijdragen aan de wijkkrant samen te brengen. Dat gebeurt natuurlijk best wanneer er voldoende aanwijzingen zijn dat er vraag is naar dergelijk middel in de wijk. Idealiter weerspiegelt het comité de realiteit van de wijk. Zowel qua samenstelling: de verschillende culturen en leeftijden van zijn bewoners, als op vlak van hun woonplaats in de wijk.

Afspraken maken

Voraleer met het echte werk van start te gaan moet voor ieder redactielid de visie en doelstelling achter de krant duidelijk zijn. Het is immers de redactie die zal beslissen over de inhoud. Zij zullen de artikelen schrijven en beeldmateriaal verzamelen. Ook niet te vergeten zijn enkele afspraken omtrent de deontologie. Om maar enkele voorbeelden te geven: teksten worden niet gewijzigd zonder toestemming van de auteur, de meegedeelde informatie moet gecontroleerd worden op juistheid en steeds wordt uitgegaan van respect voor andere bewoners en hun cultuur of levenswijze. Rest ons nog de praktische kant, waarover de redactie het eens moet worden. Hoe zal de krant er uitzien? Hoe groot zal ze zijn? Hoeveel pagina's zal ze tellen? Welk papier zal gebruikt worden?

Vergaderen

In het begin vergaderde deze groep bewoners één avond om de twee weken. De laatste jaren evolueerde dat naar één namiddagvergadering per maand. Naar de toekomst toe wordt de frequentie van bijeenkomsten terug verhoogd. Er komt een redactievergadering om de drie weken. Tijdens de vergaderingen gebeurt doorgaans de evaluatie van het vorige nummer. Vervolgens bepalen de redactieleden de planning en taakverdeling voor het volgende nummer. Wanneer de stukken geschreven zijn, worden ze bij de volgende vergadering collectief gelezen, gecorrigeerd en besproken. Ook de lay-out wordt samen bekeken. Voor de publicatie keurt de voltallige redactie de teksten goed. Vanaf dan is zij verantwoordelijk voor de teksten, wie ook oorspronkelijk de auteur van de tekst was.

Tekst en beeld maken

Het zijn de redacteuren die zorgen voor tekst en beeld. Niet iedereen is even vlot met de pen of met een fototoestel. Om te garanderen dat zij over voldoende kennis en vaardigheden beschikken – en blijven beschikken – kunnen vormingen door de opbouwwerker georganiseerd worden. Digitale fotografie is bijvoorbeeld een onderwerp dat aan bod zou kunnen komen. Niet iedereen heeft voortdurend inspiratie of tijd om een bijdrage te doen.

Daarom is het van belang dat de redactie over voldoende leden beschikt. Ook hier speelt de opbouwwerker een belangrijke rol. Het is aan hem of haar om contact te leggen met potentiële leden. Vereiste blijft dus zelf zeer aanwezig te zijn in de wijk en via een uitgebouwd netwerk op de hoogte te blijven van de „talenten” die aanwezig zijn.

Effecten opvolgen

Niet zelden brengt een artikel – al dan niet samengaand met een actie – beweging of zelfs beroering teweeg op beleidsvlak. Of het nu gaat over onveilige oversteekplaatsen, overlast door voetzoekers of een veelgebruikte buslijn die dreigt afgeschaft te worden: wat in gang gezet werd, moet opgevolgd worden.

Prijkaartje

Een belangrijk aspect waarover we het nog niet gehad hebben zijn de financiën. De Nord-Gazet wordt vijfmaal per jaar gedrukt met een oplage van 2000 exemplaren. Daar hangt een prijskaartje aan vast. Hoewel een deel van de werkingskosten gedekt worden door de postabonnementen en de giften die binnenkomen, is een grotere bron van inkomsten noodzakelijk. Het blijft voortdurend zoeken naar subsidies. Overeenkomsten van het type „berichtgeving in ruil voor geld” zijn niet zonder gevaar voor de onafhankelijke werking. Dat konden de redacteuren van de Nord-Gazet aan den lijve ervaren. Meer daarover verder in dit artikel.

Discussiepunten

De tien jaar ervaring met de Nord-Gazet levert enkele vaststellingen op. Doorgaan met de gazette wil zeggen dat op elk van deze punten een afweging dient te gebeuren.

Het aantal actieve leden in de redactie is gedaald

Waar in 1997 acht bewoners actief deel uitmaakten van de redactie zijn er dat anno 2007 nog slechts twee. Dat aantal wordt enerzijds bepaald door bewoners die stoppen. Redenen hiervoor zijn divers. Het kan gebeuren omwille van een praktische reden zoals een verhuis, maar ook tijdsgebrek of onenigheid in het redactiecomité kunnen de reden zijn. Anderzijds is de daling van het aan-

Marie-Thérèse Vander Meersche
Sylvain de Brabander

Fernand De Vuyst
Martin Yalale-wa-Bonkele

ENKELE REDACTIELEDEN-BUURTBEWONERS VAN HET EERSTE UUR.

tal leden te wijten aan het feit dat men er niet in slaagt nieuwe redacteuren (langdurig) te motiveren.

Naar de redenen voor het kleiner wordende comité hebben we het gissen. Meewerken aan een wijkkrant blijft vrijwilligerswerk. De aard van dat vrijwilligerswerk verandert. Engagements zoals lid zijn van een comité vraagt een vast en eerder langdurig engagement. De tendens gaat echter in de andere richting. Vrijwilligerswerk is nu eerder vrijblijvend en voor bepaalde duur.

We kunnen het ook hebben over participatie aan de maatschappij door middel van bewonerscomités of in dit geval redactiecomités. Voorwaarde hiervoor is toegankelijkheid. De vraag dient gesteld te worden of het redactiecomité en haar werking voldoende bekend is bij de bewoners. Wordt het deelnemen als makkelijk toegankelijk beschouwd? Is bijvoorbeeld het tijdstip van vergaderen – momenteel in de namiddag – goed gekozen? Weten bewoners dat „freelance” schrijven of fotograferen ook tot de mogelijkheden behoort?

Geen diversiteit (meer) in de samenstelling van de redactie in tegenstelling tot de wijk

Dat een redactie van twee bewoners onmogelijk divers kan zijn staat buiten kijf. Waar daarnet de deelname aan het redactiecomité in zijn

algemeenheid werd bekeken, zoeken we hier naar redenen waarom bepaalde groepen niet vertegenwoordigd zijn.

De integratie van jongeren in het comité blijkt al sinds het begin moeilijk. De sfeer in het comité staat nochtans open voor jonge medewerkers: in de beginjaren werkte een negentienjarige mee. Als één groep gedurende de voorbije tien jaar aangesproken geweest is in de gazet (met oproepen en zelfs wedstrijden) zijn het de jongeren. Daarbij rijst onmiddellijk de vraag of jongeren behoren tot het lezerspubliek van de Nord-Gazet.

Sinds enkele jaren is ook geen vertegenwoordiging meer aanwezig vanuit de nochtans grote gemeenschap van Maghrebijnse of Turkse origine. Spreekt de inhoud hen niet aan? Zijn zij niet vertrouwd met dergelijk communicatiemiddel? Is het Frans of Nederlands te weinig gekend om de teksten te lezen, te begrijpen?

Een ander onevenwicht in de samenstelling situeert zich geografisch. Sinds de kaalslag die hoorde bij het Manhattanplan, is de Noordwijk verdeeld door de Simon Bolivarlaan. De Nord-Gazet heeft de bedoeling bruggen te bouwen tussen de verschillende delen: de Harmoniewijk, de sociale woonblokken en de Oude Noordwijk. Dat kan pas als beide kanten van de Simon Bolivarlaan zich aangesproken weten. De beste manier om te weten hoe en waarmee dat lukt, is door van beide delen van de wijk bewoners „in huis te halen”.

Misschien vinden we een antwoord voor het onevenwicht als we enkele verschillen tussen de wijkdelen bekijken.

Een eerste verschil situeert zich op vlak van de verdeling. In de Harmoniewijk en de sociale woonblokken krijgt elke bus een Nord-Gazet. In de Oude Noordwijk gebeurt de verdeling door op enkele strategische punten zoals handelaars en cafés een pakje met exemplaren achter te laten. Geïnteresseerden kunnen er zich zo van bedienen en doen dat ook.

Waarom op deze manier te werk gaan? In tegenstelling tot de Harmoniewijk speelt het leven zich in de Oude Noordwijk veel meer op straat af. De Nord-Gazet op verschillende punten in het straatbeeld te brengen blijkt er beter te werken dan een verdeling in elke brievenbus.

De Nord-Gazet is misschien in verschillende mate bekend bij de bewoners uit de verschillende wijkdelen? Uit de buurtenquête die uitgevoerd werd in 2004 blijkt de Nord-Gazet in beide delen van de wijk ongeveer even gekend. Twee op drie onder-vraagde buurtbewoners kennen de wijkkrant. Voor de volledigheid moet wel gezegd worden dat de groep bevraagde bewoners (113) geen representatieve steekproef is. Voor de goede verstaander: de resultaten zijn niet zomaar te veralgemenen voor de volledige bevolking van de Noordwijk.

Verschuiving in de verhouding product – proces

Grijpen we even terug naar de chronologische beschrijving van de opstart van een wijkkrant. Daarin is van in het begin duidelijk dat de opbouwwerker een belangrijke rol speelt: talenten zoeken, ze bijeenbrengen en gemotiveerd houden. Daarnaast dient met die groep ook

naar een verwezenlijking van de doelstellingen gewerkt te worden: een wijkkrant die de wijk, haar bewoners en het leven in de wijk op een herkenbare manier weerspiegelt. Het opbouwwerk is een sector waarin personeelsswissels elkaar soms snel opvolgen. Elke opbouwwerker heeft zo zijn kwaliteiten en prioriteiten. Het verbaast dan ook niet dat de invulling van de rol die de opbouwwerker speelt binnen de Nord-Gazet varieert. Waar in de eerste jaren de begeleiding van het proces – daarin begrepen het toeleiden van bewoners naar de redactie – centraal stond, verschuift de focus de laatste jaren meer naar het product. De gazet is inhoudelijk en vormelijk veel strakker geworden en ze verschijnt op vaste tijdstippen. Dit hangt natuurlijk ook samen met het feit dat de Nord-Gazet voornamelijk geschreven wordt door de opbouwwerkers. Stilaan is meer sprake van een nieuwsbrief dan van een wijkkrant. De professionelere look is dan weer een gevolg van het uit handen geven van de lay-out. Naar wat de bewoners denken over de evolutie van de krant is tot hiertoe nooit gevraagd. Hoe het ook zij, in haar algemeenheid gesteld heeft een redactie een blijvende procesbegeleiding nodig, of die nu komt van de opbouwwerker of van een bewoner die al een tijd meedraait. Van redactieleden wordt immers heel wat kennis en kunde verwacht om een kwaliteitsproduct naar de huidige standaarden af te leveren. De keuze die hier gemaakt wordt is er één die in elk opbouwwerkproject terugkomt. Het is niet of het één of het ander. Het gaat eerder over de meest evenwichtige verhouding tussen product en proces in functie van het vooropgestelde doel. De vraag is dan hoe de meest evenwichtige verhouding voor de Nord-Gazet ligt.

Onafhankelijkheid wordt bedreigd

Carine Vyghen, ex-schepen van sociale zaken van Brussel en de stad Brussel spannen in 2003 een rechtszaak aan tegen de Nord-Gazet, of beter gezegd tegen 7 redactieleden. Het gaat om een klacht i.v.m. het schaden van het imago van schepen Vyghen en Stad Brussel door de publicatie van een artikel in de Nord-Gazet. Het artikel waarover sprake neemt het beleid van de schepen op de korrel en verzoekt Vyghen om een antwoord. Tussen de Stad Brussel (Vyghen) en de Nord-Gazet bestond ten tijde van het wijkcontract Noordwijk een overeenkomst. De wijkkrant zou

de bewoners van de Noordwijk informeren over het lopende wijkcontract. De Stad van haar kant, zou de krant opnemen in het sociale luik van dat wijkcontract en financieel steunen. Tijdens het conflict werd die overeenkomst beëindigd. Zoals bekend volgde twee jaar later dan ook nog de rechtszaak. De rechter oordeelde in November 2006 dat de redacteuren geen fout begingen. Er was met andere woorden geen sprake van „laster en eerroof”. Vyghen en de Stad Brussel dienden een schadevergoeding van 5000 en de gerechtskosten te betalen aan de Nord-Gazet.

Financieel: investering de moeite waard?

Het werd al duidelijk: het is geen sinecure om steeds weer financiële middelen te vinden. Nochtans zijn ze broodnodig om te voorzien in voldoende vorming van begeleiding en bewoners, het drukken van de krant en andere werkingskosten.

Uit de ervaring met schepen Carine Vyghen en het daaropvolgende proces wordt duidelijk dat de keuze zich stelt tussen zekerheid in voortbestaan en niet meer vrij te kunnen beslissen over wat in de krant verschijnt.

Een andere moeilijkheid ligt in het continu blijven zoeken naar nieuwe subsidies. Veelal worden de edities van de Nord-Gazet die berichten over bepaalde projecten van het opbouwwerk, samen met de andere kosten van dat project ingediend. Een voorbeeld ter verduidelijking. Gedurende twee jaar loopt het project over rationeel energiegebruik in de sociale woningen van de Noordwijk. Daarvoor worden financiële middelen ontvangen uit het Electrabelfonds dat door de Koning Boudewijnstichting wordt beheerd. Gazetten met artikels over energie worden als deel van de kosten van het project beschouwd.

Er blijft nog de optie sponsering, reclame en advertenties. Niet alleen dreigt het gevaar dat de geldschietters zouden willen meebepalen wat aan bod komt in de gazet. (Zoals vaak het geval is bij de nationale kranten) Daarnaast zijn er ook de btw-kosten die verhogen van zodra een aantal advertenties gepubliceerd worden.

Besluit

Aan de hand van de doelen en de werking van de Nord-Gazet, de wijkkrant van de Brusselse

Noordwijk, zetten we een aantal discussiepunten op een rijtje. Wie bezig is met een wijkkrant of eraan denkt één te lanceren houdt best enkele zaken in het achterhoofd. Om van de wijkkrant ook echt een communicatiemiddel te maken, liggen voor de opbouwwerker heel wat uitdagingen in het verschiet. We hebben het gehad over het samenstellen van een evenwichtig redactiecomité, het evenwicht tussen product en procesbegeleiding, maar ook hoe de

onafhankelijke berichtgeving soms in gevaar kan komen. Als laatste kwam het financiële aspect aan bod. Laat deze opsomming echter geen afschriking zijn. *De manier om tot een wijkkrant te komen bestaat niet. Elke wijk is verschillend en vraagt een aangepaste manier van werken.*

Sofie De Coster,
i.s.m. Caroline Van Malderen

Nord-Gazet haalt slag thuis

Buurtkrant wint rechtszaak tegen voormalig schepen Carine Vyghen en Stad Brussel

Op 31 oktober 2006 verschenen zeven redacteurs van de Nord-Gazet, de door Samenlevingsopbouw Brussel uitgegeven buurtkrant van de Noordwijk, voor de rechter. De Stad Brussel en de voormalige Brusselse schepen voor sociale zaken Carine Vyghen hadden hen voor de rechtbank gedaagd. De schepen en het stadsbestuur meenden dat hun imago ernstig beschadigd werd door de publicatie van twee „misplaatste” artikels in de Nord-Gazet en eisten een schadevergoeding van vijfduizend euro. De Nord-Gazet werd door de rechter over de hele lijn vrijgesproken.

Waarover gaat het?

In de Nord-Gazet van december 2000 verschijnt een artikel waarin vragen worden gesteld bij de organisatie van het „Bal van de Rode Appel”. Op 1 oktober 2000, amper één week voor de gemeenteraadsverkiezingen, organiseert het Contactcentrum van de Stad Brussel – dat onder de bevoegdheid van toenmalig schepen Carine Vyghen (toen PS, momenteel MR) valt – het „Bal van de Rode Appel”. Enkele maanden tevoren vond ook al het „Bal van de Rode Tulpen” plaats. Een redacteur van de Nord-Gazet vraagt zich af of het normaal is dat in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen én met publieke middelen twee ‘rode’ bals worden georganiseerd door de diensten van een socialistische schepen en vraagt de schepen hierover verantwoording af te leggen.

Deze uitleg komt er nooit. Meer nog, onder meer wegens dit artikel beslist schepen Vyghen de subsidies aan de Nord-Gazet stop te zetten. Als reactie hierop verschijnt in de Nord-Gazet van januari 2001 een opinietekst, opgesteld door de redactie: „Wij zijn van mening dat informatie vrij beschikbaar moet zijn, en aan geen enkele beperking of censuur onderworpen mag worden. De Grondwet garandeert ons persvrijheid en democratie. Dit schijnt niet in overeenstemming te zijn met de mening van onze schepen van Sociale Zaken, die de regels van de democratie schendt en ons het recht ontnemt vrij onze mening te uiten (...) Of het nu een *bal du*

Foto: Michel Demol

Justitiepaleis - Brussel

drapeau bleu, een *bal de la bicyclette verte* of een *panchekermis van VDB* betreft, onze redacteur vindt het niet gepast dat dergelijke *gekleurde* activiteiten plaatsvinden met de middelen die bestemd zijn voor het herleven van de wijk”.

Schepen Carine Vyghen en het stadsbestuur zijn door deze uitspraken zodanig in hun eer gekrenkt dat zij een schadevergoeding van vijfduizend euro eisen van zeven redactieleden van de Nord-Gazet.

Samenlevingsopbouw Brussel neemt van meet af aan de verdediging van de gedagvaarde

redactieleden op zich en doet hiervoor beroep op de diensten van de advocaten Jan Fermon en Thomas Mitevov van het Progress Lawyers Network.

Vrijspraak over de hele lijn

Na een jarenlang aanslepende gerechtelijke procedure worden op 3 oktober 2006 de pleidooien voor de Brusselse rechtbank van eerste aanleg gehouden, op 31 oktober gevolgd door het vonnis. Hierin worden de redactieleden van de Nord-Gazet over de hele lijn vrijgesproken.

Zo wordt de argumentatie van de Stad Brussel dat haar reputatie werd geschaad door de publicatie van de betwiste artikels door de rechter ontkend. De rechtbank argumenteert dat « Les termes utilisés dans (...) l'article sont révélateurs de la volonté de la rédaction du journal *Nord-Gazet* de n'impliquer que madame Vyghen. (...) En conséquence, la Ville de Bruxelles ne démontre pas l'existence d'une faute des défenseurs à son égard. »

Ook de klacht van schepen Vyghen dat zij ten onrechte werd beschuldigd van misbruik van overheidsgelden en pogingen tot het inperken van de vrije meningsuiting – de grond van deze hele discussie – wordt door de rechter volledig van tafel geveegd.

Wat betreft het gebruik van overheidsgelden voor partijpolitieke propaganda oordeelt de rechter dat « (...) il est incontestable et incontesté que les bals ont été organisés sous la tutelle de madame Vyghen, que de l'argent destiné au volet social du contrat de quartier a été utilisé pour l'organisation de ses bals et que les noms des bals *Tulipe Rouge*

et *Pomme Rouge* rappellent la couleur du parti socialiste dont madame Vyghen était issue. (...) il est sain et certainement non fautif que des citoyens engagés dans la rédaction d'un journal de quartier (...) posent publiquement la question de l'utilisation des fonds publics à des fins de propagande d'un parti politique. »

De rechtbank spreekt zich even duidelijk uit over de pogingen tot het inperken van de redactionele autonomie van de Nord-Gazet door schepen Vyghen: « (...) les défenseurs mettent en évidence une série de faits qui attesteraient d'une volonté de museler leur indépendance. » De rechter verwijst hierbij naar briefwisseling, verslagen van vergaderingen e.d. waaruit blijkt dat de schepen de subsidiëring van de Nord-Gazet stopzette wegens ontevredenheid met de inhoud van een aantal artikels. Hij besluit dan ook dat « (...) les rédacteurs du journal « Nord-Gazet » ont légitimement (...) pu considérer que l'ensemble de ces faits révélaient une volonté de violer leur liberté d'expression. (...) il apparaît au tribunal que les écrits considérés comme diffamatoires par madame Vyghen ne sont que l'expression d'un contrôle démocratique sain et essentiel qu'exercent les citoyens et la presse. Ce contrôle démocratique est, en l'espèce, d'autant plus fondamental qu'il émane directement de simples citoyens et ce par le biais d'un journal de quartier. Un tel contrôle populaire immédiat est l'essence même de la démocratie. »

Een vrijspraak over de hele lijn dus. Als kers op de taart gaat de rechtbank in op de tegeneis van de Nord-Gazet wegens „tergend en roekeloos geding”. De Stad Brussel en schepen Vyghen worden veroordeeld tot het betalen van vijfduizend euro – hetzelfde bedrag dat zij van de Nord-Gazet eisten – aan de zeven redactieleden, en dit wegens de morele en materiële schade die hen werd berokkend.

De Stad Brussel en schepen Vyghen gingen niet in beroep.

David Van Vooren

Het volledige vonnis vind je op www.samenlevingsopbouwbrussel.be

Computeratelier Nords@it in voortbestaan bedreigd

Historiek

Nords@it is een initiatief van Caw Archipel dat sinds begin 2002 met een laagdrempelig en gevarieerd Ict aanbod met vormingscursussen en open ateliers actief is met het dichten van de digitale kloof in de Brusselse Noordwijk.

Ons informatica-atelier is een socio-cultureel, buurtgericht „digitale-kansenproject” dat met zijn aanbod de toegang tot Ict voor iedereen wil vergemakkelijken. We doen dit via tal van activiteiten, gespreid over het hele jaar: basiscursussen voor verschillende doelgroepen, Ict- & taalstimulering bij schoolkinderen en jongeren, vrij gebruik van computers met persoonlijke begeleiding, gebruik van de infrastructuur door organisaties, enz...

Nords@it werd opgestart met middelen van het wijkcontract (2001- 2004) en werkte van 2002 t.e.m. 2006 met Europese Doelstelling 2 middelen, aangevuld met middelen van het Stedenfonds voor de loonkost van de coördinator.

Eind 2006 liep de huidige programmeringsperiode van Doelstelling 2 af en vielen de werkingsmiddelen weg. In 2007 worden we enkel gesubsidiëerd voor de loonkost van de coördinator via Stedenfonds middelen. Vanaf 2008 is eenzelfde ondersteuning vanuit het Stedenfonds II hoogst twijfelachtig.

Gezien het ingebed zijn in de wijk en de blijvende vraag van de bewoners en verenigingen, is er nood aan dergelijk initiatief. Daarom zou het zeer jammer zijn indien het computeratelier ophoudt te bestaan, gezien de problematiek van achterstelling en de digitale kloof zeer groot blijven.

Doelgroep

De meeste gebruikers van het atelier zijn inwoners uit Brussel, uiteraard vooral de Noordwijk. Bijna alle cursussen worden in het Frans gegeven, gezien ons doelpubliek. We hebben wel een specifieke kinderwerking gericht naar de Nederlandstalige

lagere school „Klavertje 4” (taalstimuleringsproject), dat echter bij gebrek aan middelen ook zal ophouden na dit schooljaar.

Vorig jaar organiseerden wij een 30 tal basiscursussen (meestal 16 lesuren) informatica voor een totaal van ongeveer 120 deelnemers. Daarnaast bieden wij open ateliers aan waar men van onze Ict infrastructuur kan gebruik maken. Op deze manier bereiken wij wekelijks ook een 30-tal kinderen. Ook verenigingen uit de wijk kunnen van onze infrastructuur gebruik maken.

Fotobron: Nords@it

Structurele verankering

Het is vanuit deze visie dat we sedert jaren in samenwerking met Stads² verschillende pistes bewandelen om een structurele verankering van het project te bekomen. In die zin zouden we er ook voor opteren van Nords@it te verzelfstandigen of vanuit een eenheid van bestuur te verankeren aan een organisatie die vorming & tewerkstelling in de non-profit Ict sector tot doel heeft.

Vandaag zijn we voor verschillende partners als Intec, Eva, Max... op inhoudelijk vlak een zeer aantrekkelijke partner om een mogelijke samenwerking of verankering mee aan te gaan. De resultaten van deze besprekingen stemmen ons in ieder geval hoopvol.

Toch willen wij onderstrepen dat een aanhechting van een organisatie zonder enige financiële perspectieven op korte of middellange termijn, ook niet haalbaar is voor deze mogelijke partners.

Fotobron: Nords@it

Werkingsmiddelen

Het computeratelier heeft 1 voltijdse coördinator in dienst op Bachelor niveau, met een loonkost van 50.000

Voor de huur van onze lokalen, beheer van de Ict- infrastructuur, dagelijkse werking, vormingskosten e.d. hebben wij een jaarlijks budget van 25.000.

Een (structurele) subsidie van 75.000 tot 80.000 moet ons in staat stellen de werking van het computeratelier te consolideren en verder uit te bouwen.

Willem Defiew

Het computeratelier

Overzicht kwantitatieve gegevens 2006

Deelnemers Open Atelier: 819 of een gemiddelde van 13 op woensdagnamiddag, en 6 op dinsdag (vooravond)

Aantal georganiseerde cursussen: 30 waarvan 4 i.s.m. derden daarbovenop 7 kindercursussen (maken van verjaardagskalender en T-shirts) waaraan 52 kinderen en jongeren deelnamen

Deelnemers aan de 30 cursussen: 124 deelnemers (wie 2 cursussen volgt, wordt 2 x geteld), waarvan 61 mannen en 63 vrouwen. Daarvan waren 92 personen of 74 % afkomstig uit kansarme wijken, waarvan de Noordwijk de helft voor zijn rekening neemt.

Soorten cursussen:

9 Windows initiatie; 6 Word; 8 Internet; 4 Excel; 2 photo digit; 1 windows gevorderden

Externe organisaties die gebruik maakten van het atelier: asbl Swinnen (alfabetiseringscursussen vrouwen), Jeugd en Stad, en jongerengroep arbeidersstraat.

De taalateliers gaan 2 maal per week door, en we bereiken er, door het jaar heen, een 20-tal kinderen mee.

Contact

Computeratelier Nords@it

Coördinator: Willem Defiew

Antwerpsesteenweg 344

1000 Brussel

tel.: 02 203 95 75

Email: grooteiland.computeratelier@archipel.be

URL: <http://users.coditel.net/nordsait>

Website: <http://www.archipel.be>

CAW Archipel-Groot Eiland

Coördinator: Peter Callens

Groot Eiland 84

1000 Brussel

tel.: 02 502 66 00

gsm. 0475 86 00 57

Email: peter.callens@archipel.be

Website: www.archipel.be

Bewonersparticipatie in de wijkcontracten 2002-2006

Welke lessen trekken?

In het Brussels Gewest liepen eind 2006 vier wijkcontracten af. Hoe staat het met de sociale dynamiek in de betrokken wijken, op een ogenblik dat het merendeel van hun fysieke effecten (huisvesting, straten en openbare pleinen) zichtbaar beginnen te worden? Welke lessen kunnen we trekken inzake bewonersparticipatie, met het oog op andere stedelijke herwaarderingsoperaties?

Welke bewoners participeren aan de Pcco's?

De Plaatselijke Commissie voor Geïntegreerde Ontwikkeling is een centraal element in het dispositief van de wijkcontracten. Ofschoon het de gemeenteraad is die formeel beslist, blijft er soms

een waas van mysterie over haar samenstelling hangen. „Wij hebben nooit geweten welke selectiecriteria voor bewoners en verenigingen gehanteerd werden”, betreurt Céline Dutry, coördinatrice van de cel „wijkcontract” in de vzw Habitat et Renovation en in die hoedanigheid betrokken in het wijkcontract Blyckaerts. Het Molenbeeks schepencollege had alvast bepaalde voorkeuren. „Na een eerste algemene vergadering werd een oproep voor kandidaten gelanceerd. Onze dienst heeft voor het schepencollege een voorstel geformuleerd waarin er over gewaakt werd dat alle straten van de wijk zouden vertegenwoordigd zijn” zegt Mélanie Graindorge, gemeentearchitect en coördinatrice van het wijkcontract Heyvaert.

Foto: Michel Demol

Paleis voor de Bruggenstraat - taken

Andere zorg is dat de sociale samenstelling van de bewoners in de Pcgo niet altijd de sociologische realiteit van de wijk weerspiegelt. Claude Leclercq, projectleider van wijkcontract Palais-Outre-Pont (Paleis-over-de-bruggen) daaromtrent: „jongeren waren ondervertegenwoordigd. Ze waren er in het begin maar ze hebben al vlug afgehaakt”. Behalve de vaagheid rond de selectiecriteria voor leden van de Pcgo is er het motivatieprobleem.

Het tempo van de motivatie.

„De participatie was de eerste twee jaar goed” zegt Daniël Van de Castele, eveneens architect en projectleider van het wijkcontract Blyckaerts, „maar is daarna gaandeweg afgekalfd. De linken met betrekking tot huisvesting konden de bewoners geen vier jaar na mekaar interesseren en de projecten in het sociale luik (cohesion sociale) werden zeer vlug in de steigers gezet”. Tussen de

sterke momenten van participatie bij de opmaak van het programma en de eerste realisaties nestelt zich vaak een leegte wat betreft mobilisatie van bewoners. Hoe kan men in die omstandigheden een vervolg breien aan het enthousiasme van het eerste uur? De vraag drong zich op in het wijkcontract Jeruzalem in Schaarbeek. Een van de wensen van de leden van de Pcgo was om ontmoetingen te bevorderen tussen inwoners van verschillende gemeenschappen. Met de steun van Renovas werden in dit perspectief ontmoetingsmomenten georganiseerd. Tijdens het wijkfeest werd de „Gouden pollepel” wedstrijd georganiseerd. Dit liet toe dat veel vrouwen, aangespoord om streek-gerechten te ontdekken, met mekaar kennis maakten, daar waar ze traditioneel aan huis vast gekluisterd zijn. Een ander initiatief bestond erin officiële werkgroepen te organiseren rond de heraanleg van de openbare ruimte: Voorstellen werden vervolgens gepresenteerd in de Pcgo.

Voor Claude Leclercq heeft het weinig zin om ingewikkelde, complexe thema's op de agenda van de Pcgo te brengen: „Al wie in het begin participeerde, deed dat ook op het einde. Er zijn gelegenheden genoeg om met bewoners diepgaande debatten te voeren. In een Pcgo is het al moeilijk genoeg de vele uitweidingen beheersbaar te houden.

Verenigingen versus bewoners?

Volgens Daniël Van de Castele kan motivatie ook een rol spelen in de krachtsverhoudingen tussen leden van de Pcgo. Waar vertegenwoordigers van bewoners er eerder toe neigen dagdagelijks „vaak simpele” problemen aan te kaarten, hellen vertegenwoordigers van verenigingen over naar een intellectueel discours. Beroepsvergaderings, vaak mensen die men zo wat overal aantreft, overdonderen andere deelnemers, vertrouwd als ze zijn met het consultatie- en participatie-gebeuren. Dat maakt er echter de participatie van bvb nieuwkomers niet gemakkelijker op.

In tegenstelling tot de beginsituatie in Heyvaert is het verenigingsweefsel in Elsene erg dicht en actief. Gesterkt door ervaringen hopen sommige leden van dergelijke verenigingen op een vorm van erkenning via een grotere inbreng in het lokale gemeenschapsleven. Hoe kunnen deze motivatie en deze ervaringen gevaloriseerd worden, terwijl het tegelijk vaak gaat om bewoners voor wie het engagement in een wijkcontract meteen ook het eerste engagement is als burger.

Met duidelijke doelstellingen onderweg van het bijzondere naar het algemene.

Een steeds terugkerende vaststelling die projectleiders maken is dat bewoners in Pcgo's uiteindelijk alleen zichzelf vertegenwoordigen. Zeker bij aanvang. Met vaak de verzachtende omstandigheid dat zij niet de enigen zijn. „Ook de gemeentelijke administraties zetten zich vaak achter belangen die door de andere deelnemers als conservatief bestempeld worden” zegt Daniël Van de Castele. Waar in het begin het hemd nader is dan de rok, begrijpt men uiteindelijk toch dat er keuzes dienen gemaakt te worden” stelt Claude Leclercq van zijn kant. Deze evolutie veronderstelt dat beleids mensen zeer

duidelijk maken binnen welke marges men kan manoeuvreren. „We proberen de mensen hun macht en die van de gemeente uit te leggen” zegt Leclercq. Voor Mélanie Graindorge is het belangrijk dat dit gebeurt bij het begin van de werkzaamheden van een Pcgo. Volgens Daniël Van de Castele vormt het algemeen belang zich slechts bij klare en duidelijke doelstellingen.

De Pcgo, factor van sociale samenhang.

Of de Pcgo's zich nu ingelaten hebben met een breed spectrum van uitdagingen en activiteiten dan wel zich toegelegd hebben op de programmatie van het wijkcontract in strikte zin, feit is dat het een ontmoetingsplaats is voor bewoners met als onrechtstreeks effect het scheppen of versterken van sociale banden in de wijk. Zo herinnert Arlette Wart, inwoner van Schaarbeek zich dat ze er kennis gemaakt heeft met een twintigtal personen wat toeliet het wijkcomité Jérusalem her op te starten. In de Molenbeekse wijk Heyvaert was er vier jaar geleden geen bewonerscomité, nu zijn er drie.

Symbolisch maar tekenend: in de wijk Blyckaerts waren er op het traject van de Waverse Steenweg binnen de perimeter van het wijkcontract 4 wijkfeesten. Nu is er 1 feest die de omwonenden samenbrengt. Het valt te bezien hoe deze dynamieken zullen evolueren op lange termijn, eens het herwaarderingsprogramma zal zijn afgerond.

Opvolging en evaluatie.

Op dat vlak handelt elke gemeente in functie van haar ervaringen, haar middelen en de politieke wil van haar mandatarissen. In Molenbeek blijft de Pcgo onder dezelfde vorm voortbestaan, ofschoon het minder frequent samenkomt (eens om de 3 à 4 maanden). Eigenaardigheid: de vergaderingen lopen gelijk met deze van de Pcgo van het wijkcontract Fonderie-Piron. Iedere bijeenkomst buigt zich over de voortgang of de afronding van een project of een luik.

Ook in Schaarbeek zal de Pcgo op agenda worden bijeengeroepen, bvb om te discussiëren over de activiteitenverslagen van de verschillende projecten binnen het sociaal luik. In Brussel wordt

Foto: Michel Demol

Ernest Laudestraat - Schaarbeek

de opvolging verzorgd door de projectcoördinator die zich praktisch om de 2 dagen naar de werven begeeft. Om een idee te krijgen van de voortgang van de werken werd eind april 2007 een begeleide wandeling voor bewoners georganiseerd.

Ofschoon de gemeente Elsene niet geneigd leek om in te gaan op de suggestie van sommigen

om de betrokkenheid van de verenigingen in het wijkcontract te evalueren, toch kreeg de projectleider de opdracht om in het eerste trimester van 2007 een syntheserapport op te stellen van de activiteiten van de verenigingen. Zoals het reglement voor inschakelings- en participatieprojecten en buurtdiensten voorziet, dienen deze rapporten vergezeld te zijn van een advies van de Pcgo.

Over het algemeen zien de Pcgo's zich dus genoodzaakt ook na de officiële termijn van een wijkcontract bijeen te komen om hun oordeel over de diverse eindrapporten uit te brengen. Anderzijds is er geen globale evaluatie voorzien. Deze zou ongetwijfeld de dynamiek blootleggen die ontstaat in de samenwerking tussen de diverse actoren werkzaam in het wijkcontract.

Multidisciplinaire competenties mobiliseren.

Vanuit het oogpunt van de professionele beheerders van de wijkcontracten ligt in het vermogen om om te gaan met technische en institutionele complexiteit een belangrijke uitdaging besloten. In Molenbeek werd in 2003 een gemeentelijke dienst gecreëerd die zich helemaal toelegt op de „gesubsidieerde projecten”. Een 20-tal personen – in meerderheid contractuelen – hield er zich bezig met de wijkcontracten. De algemene coördinatie en de „bakstenen” luiken vielen onder de verantwoordelijkheid van een projectleidster. Onder haar verantwoordelijkheid was een medewerker belast met het sociaal luik. Wanneer één of ander competentie ontbrak, was er de mogelijkheid om beroep te doen op collega's uit andere gemeentelijke diensten. Er werd beroep gedaan op een jurist van de dienst Urbanisme met het oog op de recuperatie van stedenbouwkundige lasten in een publiekprivaat huisvestingsproject. Ook in Brussel is de cel voor de begeleiding van de wijkcontracten ondergebracht in de stedelijke administratie. In Schaarbeek verzorgt Renovas, een vzw met 17 werknemers, de relaties tussen de gemeente en de gewestelijke autoriteiten.

De situatie verschilt grondig in Elsene. De projectleider, ook een architect, coördineerde het geheel. Het is al niet makkelijk technische en

managementvaardigheden te combineren met het animeren van vergaderingen. Bovendien zijn er zeer specifieke juridische aangelegenheden zoals bvb onteigening of voorverkoop waaromtrent de gemeentelijke administratie niet altijd over de nuttige expertise beschikt. „Ik was geen partij voor door de wol geverfde bouwpromotoren” aldus Daniël Van de Castele. Om daar aan te verhelpen zou men over een pluri-disciplinaire equipe moeten kunnen beschikken. Men zou ook moeten kunnen terugvallen op een gespecialiseerde ondersteuningscel in de schoot van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Overleg en administratief tempo.

Ook de duur van de administratieve procedures wegen op de motivatie van Pcgo-leden. Voor Daniël Van de Castele kunnen vertragingen verklaard worden door niet uitgeklaarde discussies tussen functionarissen en administratieve diensten die zich enten op de op zich reeds zware en complexe beslissingsketens. Voor sommige stedenbouwkundige dossiers worden tweeëndertig etappes in de besluitvorming geteld! Men moet administraties opjagen om tot redelijke termijnen te komen. Als dan voor één of ander project de ene dienst besluit zich te haasten terwijl de andere wenst te temporiseren!... Coördinatieproblemen tussen diverse diensten worden echter steeds zeldzamer. Men is zich daarvan bewust en daarom wordt op geregelde tijdstippen overleg gepleegd, zoals tussen de Directie Stedenbouw, belast met de wijkcontracten en de diensten, belast met het verlenen van stedenbouwkundige vergunningen. Het komt er voor deze diensten op aan mogelijke gevoeligheden opzij te zetten en coherente actie op gewestelijk niveau te waarborgen. Men moet bvb. vermijden dat een project zijn toelagen verliest doordat het dossier vertragingen opliep omwille van laattijdige communicatie rond het niet toekennen van vergunningen. Dit is ook het geval voor infrastructuurprojecten waarvoor het federale ministerie voor Verkeerswezen en Infrastructuur tussenkomt. Het voordeel hier is dat gans de keten overzien wordt: toewijzing van het project, aanvraag van de vergunning, uitvoering van de werken... Maar in iedere etappe vindt overleg plaats met de autoriteiten die het wijkcontract sturen.

Gemeentelijke mandatarissen: luisteren is beslissend.

In Molenbeek wordt de Pcgo geleid door burgemeester Philippe Moureaux (ps). Volgens de projectleidster was de stemming er op het einde een van een familiale bijeenkomst. Dit model, dat men als paternalistisch kan bestempelen, heeft zijn voordelen. Mélanie Graindorge: „Waar dit aanvankelijk terughoudendheid inboezemt,

Foto: Michel Demol

Waversesteenweg - Elsene

Foto: Michel Demol

Voglerstraat - Schaarbeek

respecteert dit anderzijds de inbreng van iedereen en al vlug neemt iedereen het woord. De verzuchtingen van de bewoners worden ernstig genomen en rond dingen waarmee men geen rekening kan houden wordt uitleg verschaft. Aanvankelijk stelden bewoners zich vooral eisend op. Later werden ze constructiever”.

Arlette Wart van het wijkcomité Jeruzalem bevestigt het belang van het daadwerkelijk luisteren vanwege politici. De schepen van Stedenbouw (Christine Smeysters – Ecolo) was op elke vergadering aanwezig. Ieder project werd regelmatig opgevolgd en alle vragen werden beantwoord. Er was wel een verschil met Molenbeek: hier was het Renovas die de Pcgo animeerde. Rollen en functies werden dus verdeeld over verschillende actoren in verschillende posities.

In de Blyckaertswijk werd de Pcgo geleid door de projectleider, onder de verantwoordelijkheid van burgemeester Willy Decourty (ps). Volgens Céline Dutry waren deze laatste en de schepenen echter weinig aanwezig: „Is dit een teken dat de Pcgo niet het echte beslissingscentrum was?

We hadden in ieder geval vaak het gevoel dat wij dienden te bekrachtigen wat elders was voorgekauwd.” De projectleider nuanceert. De burgemeester is overtuigd van het belang van burgerparticipatie maar het gegeven ligt niet in zijn bovenste schuif, zelfs al speelt hij het spel. Zijn prioriteiten liggen op het vlak van renovatie en constructie van woningen.

En wat na het wijkcontract?

In Molenbeek was er geen projectoproep voor het sociale luik. Vier jaar geleden was het verenigingsleven in de wijk quasi onbestaand, aldus Mélanie Graindorge. Prioriteit ging uit naar het ontwikkelen van nieuwe gemeentelijke diensten. Het personeel ervan kwam geheel of gedeeltelijk op rekening van gewestelijke subsidies. Om deze arbeidsplaatsen te bestendigen hebben de gemeentes de keuze: ofwel ze zelf ten laste nemen, ofwel hen overhevelen naar een ander wijkcontract ofwel naar andere subsidies op zoek gaan. Bij wijze van voorbeeld zet de cel “properheid” haar activiteiten verder, maar in de perimeter van een nieuw wijkcontract (Mommaert). De cel “garages” die erin gespecialiseerd was activiteiten, gelieerd aan de import/export van occasiewagens aan normen te doen beantwoorden dan wel ze uit de buurt te verwijderen, zag haar opdrachten verruimd tot gans de gemeente. Daarentegen hield „operatie groene gevels”, onder leiding van de Mission Locale, op te bestaan bij het aflopen van het wijkcontract. Op aandringen van bewoners kan er evenwel nog op het advies van een boomkweker beroep gedaan worden.

In Elsene beantwoordt de overdracht van het personeel van de vzw Viaduc naar het gemeente-personeel eveneens aan deze logica. Wat de overheden voor hun rekening kunnen nemen doen ze ook daadwerkelijk. Hier gaat het om het aanmoedigen van de interculturele dialoog en het gratis en geëquipeerd ter beschikking stellen van polyvalente ruimtes aan de bevolking. Openstaande vraag is dan wel welke plaats er aan het vrij initiatief moet toegekend worden en wat zijn verhouding is tot de overheid. Het idee en de ondersteuning kwam immers van het verenigingsleven. Sommige verenigingen werden betoelaagd voor het uitvoeren van inschakelingprojecten en projecten sociale

cohesie. Over het algemeen vervolgen de grootste of de best ingeplante hun activiteiten. Bijvoorbeeld Poly-Bonnevie (een project sociale economie dat aanleunt bij buurthuis Bonnevie) die het reinigen van gevels verder zet in andere Molenbeekse wijkcontracten. Zo ook bvb Habitat et Rénovation die vanuit haar antenne in Elsene verder de inwoners informeert.

Sommige projecten steunen voor een deel op vrijwilligers en zoeken andere financieringsbronnen. Zoals het geval is met het project rond een pedagogische tuin in het wijkcontract Paleis over de Bruggen dat een Europese subsidie nastreeft. Vooral

sociaal culturele projecten zijn ééndagsvliegen. Een meisjeszangkoor in Schaarbeek realiseerde een CD en hield er mee op te bestaan. Over het algemeen zijn projecten die afhangen van organisaties die onafhankelijk werken van de gemeente en die geen klassieke diensten leveren (zoals bvb kinderopvang) gedoemd om zichzelf te behelpen of er mee op te houden.

Manu De Loeul

OORSPRONKELIJK IN HET FRANS: *Participation des habitants dans les contrats de quartier "2002-2006": quelles leçons tirer?* Alter Echos, N° 225, 16 MAART 2007, PP.9-12 (VERTALING: AST.)

Het wijkcontract

Het wijkcontract is een operatie van stadsherwaarder-
dering op wijkniveau die uitgaat van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest. Het programma bestaat
uit een aantal luiken: bouwen en verbouwen van
woningen, heraanleg van openbare ruimtes, acties
in de sfeer van sociale cohesie (professionele inscha-
keling, groenvoorziening, alfabetisering, etc...).

Projecten die aldus worden uitgevoerd kunnen
rekenen op gewestelijke subsidies. De gemeentes
kunnen samenwerkingsverbanden aangaan met
promotoren (in het kader van huisvestingsprojecten)
en voor wat het sociale luik betreft, met
verenigingen die op wijkniveau actief zijn.

De plaatselijke commissie voor geïntegreerde ontwikkeling (Pcgo)

Is samengesteld uit vertegenwoordigers van
bewoners (min. 8), verenigingen (min. 2) en
vertegenwoordigers van de gemeentelijke overheid
en van Gewest en Gemeenschappen. De Pcgo
komt ten minste 8 keer per jaar samen. Tussen de
tweejaarlijkse algemene bewonersvergaderingen
door staat ze in voor de regelmatige opvolging van
de lopende projecten. Ze geeft advies omtrent het
herwaarderingsprogramma en de jaarverslagen.

De Wijkcontracten 2002-2006

Wijkcontract Blyckaerts-Elsene

De perimeter heeft de vorm van een liggende 8. Het
„hoofd” bevat de huizenblokken gelegen tussen de
Naamse Poort, de kleine ring, de Troonlaan, de
Elsense steenweg en de Raadstraat. De „romp” omvat
de huizenblokken, ingesloten door de Waverse steen-
weg en de Waeyenbergh-, Scepter- en Goffartstraat.

Wijkcontract Heyvaert-Molenbeek

De perimeter aan weerszijden van het kanaal tussen
de Birminghamstraat, de Ninoofse Poort en de grens
met Anderlecht.

Wijkcontract Jerusalem-Schaarbeek

De perimeter bevindt zich binnen het ovaal, gevormd
door de Voltairelaan, de Louis Bertrandlaan, de
Koninklijke Sint Mariastraat en de Maarschalk
Fochlaan.

Het wijkcontract Paleis over de Bruggen – Laken

De wijk grenst aan het Koninklijk Domein. De
perimeter wordt bepaald door de Koninginnenlaan,
de Steenweg op Vilvoorde, het kanaal en tenslotte
het spoortracé.

Wijkcontract Anneessens bis in de weegschaal gelegd.

Voorgeschiedenis.

Na meer dan tien jaar wijkcontracten en vele analyses en aanbevelingen is het onze beurt om met „Bewoners in beweging” stil te staan bij het Wijkcontract „Artevelde-Onze Lieve Vrouw ten Rode” dat loopt van januari 2004 tot december 2007. Dit is reeds het tweede wijkcontract dat de Anneessenswijk onder handen moet nemen. In september 1999 vestigde vzw De Buurtwinkel zich op het Anneessensplein en is er sindsdien één van de schakels in het sociaal netwerk van de wijk.

Foto: Géraldine Herman

Er wonen dan (2001) ongeveer 5.139 mensen in de Anneessenswijk, zonder diegenen te tellen die de overheid weigert in te schrijven. Door het gevoerde beleid van uitsluiting en illegalisering van nieuwe migranten en vluchtelingen weet niemand „precies” hoeveel inwijkelingen in de Anneessenswijk wonen. Tel daar ook maar de „binnenlandse vluchtelingen” bij, mensen die om diverse redenen de anonimiteit van de grootstad opzoeken. In de perimeter van het wijkcontract Artevelde - OLV ten Rode (Fontainasplein, via Woeringestraat tot Ninoofseplein, en via Bloemenhofplein tot Fontainasplein = Anneessens- en Zennewijk).

bedraagt, volgens de politie, het verschil tussen de administratieve bevolking en de feitelijk aanwezige bevolking ongeveer 15% ⁽¹⁾. Het aantal inwoners wordt er geschat op 11.000. De bevolkingsdichtheid is in realiteit het dubbele van wat statistische gegevens, 18.000 inwoners/km², vermelden en driemaal het regionale gemiddelde van 11.800 inwoners/km². De bevolkingsdichtheid op zich is niet de factor die bepalend is voor de armoede, maar het put wel de omgeving uit. Dit vereist een globaal, wel overdacht sociaal en omgevingsgericht beheer. Worden Anneessens-Fontainas „en Zenne armer?”

Meer dan 50% van de gezinnen komt in aanmerking voor een sociale woning, rekeninghoudend met hun inkomen. De woningen met weinig comfort zijn klein (gemiddeld 45-74 m²). De bevolking is in het algemeen kansarm met een laag inkomen, zonder diploma, 52% arbeiders, bijna 27% van de actieve bevolking is werkloos en de bevolking is heel jong (40% is jonger dan 18 jaar.) Het is een multiculturele wijk met Marokkanen, Belgen, Europeanen, Turken, Afrikanen, Oost-Europeanen en mensen uit de Eeg-lidstaten. Onder de bewoners tref je mensen met verschillende opvattingen, gewoonten, taal, geloofsovertuiging, beroep, hobby, ervaring, achtergrond, voorkeuren,... Deze diversiteit maakt deel uit van de rijkdom van Anneessens.

De structuur van de bevolking is heel divers, vooral in Anneessens. We zien een grote mobiliteit, de mensen verhuizen snel wat het sociaal weefsel verzwakt. De Anneessenswijk situeert zich tussen twee belangrijke ontwikkelingspolen, nl. het Zuidstation en het sociaal-economisch Centrum. Het gentrificatierisico is dus reëel. We treffen er tegelijkertijd mensen in een reguliere situatie (précair, gemiddeld, begoed) maar ook illegalen. De mate waarin bewoners het gevoel hebben te behoren tot een wijk heeft een directe

¹ Diagnostic local de sécurité –juillet 2005- BRAVVO „Basisstudie” door ARSIS, Wijkcontract Artevelde-OLV ten Rode, augustus 2003)

invloed op de manier waarop men zal deelnemen aan het wijkgebeuren en aan de instanties die beslissingen nemen voor deze wijk. Doorheen de werking van het bewonerscomité „Anneessens beweegt”, opgericht in maart 1998, alsook een petitieactie in 2001 en bijeenkomsten van ‘denkgroepen’ werd vastgesteld dat weinig bewoners zich betrokken voelen bij wijkacties, o.a. omwille van hun moeilijke sociale situatie. Er moest dus een combinatie gezocht worden tussen het broodnodig sociaal werk aan de basis en inschakeling in de buurtontwikkeling.

De Buurtwinkel springt op de kar...

Een wijkcontract biedt daartoe de gelegenheid. Het is een eerste etappe in de herwaardering van een wijk en wordt gefinancierd door stad en gewest. Het tracht de meest dringende problemen (huisvesting, tewerkstelling, jongeren) „die een neerwaartse spiraal in de hand werken, op te lossen, maar pakt ook meer strategische knelpunten aan in verband met de uitstraling van de wijk en sociale cohesie. De missie van de Buurtwinkel bestaat erin de kwaliteit van het samenleven in de Anneessenswijk te verhogen en dit met, door en voor bewoners. Via het project „Bewoners in beweging” willen we de doelstellingen operationeel maken in samenspraak met de équipe van de Buurtwinkel, complementair en met verschillende werkmethoden en klemtonen. De meerwaarde die het project „Bewoners in beweging” biedt t.o.v. de wijk en haar inwoners is een ontmoetings- en uitwisselingsplatform voor communicatie tussen en met de verschillende actoren.

De officiële communicatiekanalen onder de loep.

Spil van het wijkcontract is de Plaatselijke cel voor Geïntegreerde Ontwikkeling (Pcgo). De Pcgo staat in voor een regelmatige opvolging van het programma van het wijkcontract. Er is plaats voor informatie en dialoog tussen de verschillende vertegenwoordigers en de Pcgo moet zorgen voor de aanpassing van het programma aan de noden van de wijk. Elk jaar moet zij advies uitbrengen betreffende het administratieve en financiële rapport van de activiteiten, ontwikkeld in het kader van het sociale luik.

Als actoren onderscheiden we de Stad Brussel, Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de bewoners en gebruikers van de wijk. Officieel wordt twee keer per jaar een Algemene Vergadering gehouden. Daar is plaats voor informatie, interpellatie, discussie tussen mensen van de wijk, de stad, het gewest en de verschillende operatoren die instaan voor uitvoering van het programma. De algemene vergadering duidt de vertegenwoordigers van de wijk voor deelname aan de Pcgo die 8 keer per jaar moet samenkomen.

Foto: Géraldine Herman

Een schitterend kader maar in de praktijk verloopt het minder vlot. Met 9 bewoners, die weten waarover ze het hebben, werd een tussentijdse evaluatie gemaakt in mei 2006. Op de sleutelvragen werd kritisch geantwoord en voorstellen werden geformuleerd om de dynamiek te verbeteren. Alle deelnemers waren het erover eens dat „de leefbaarheid van een sociaal-ruimtelijke omgeving een gemeenschappelijk project is van de actoren: openbare overheid, bewoners en verenigingen. De kans op slagen hangt af van een overlapping van taken en actievelden, eerder dan van een afbakening”.⁽²⁾ Belangrijk om samen dialoog aan te gaan. Is de huidige ontwikkeling van het wijkcontract conform aan het basisprogramma? Welke accenten worden gelegd binnen en buiten het wijkcontract? Worden de prioriteiten gerespecteerd? Bekijken we eerst het wijkcontract in zijn algemeenheid en daarna de Pcgo.

² Arsīs-wijkanalyse 12/08/03

Algemeen positief

- Projecten in luik 1(huisvesting) en luik 4 (publieke ruimte) staan op het punt gerealiseerd te worden.
- Er was ruime belangstelling voor de publieke enquête bij luik 4.
- Er werd acte genomen van opmerkingen en vragen.
- Binnen het partnerschap werden opnieuw sociaal-menselijke relaties aangeknoopt.
- Project X (Sociaal Luik - huisvesting) werd opgestart.
- Het programma wijzigde op basis van noden van de wijk.
- Verschillend doelpubliek wordt bereikt via luik 1 en 2. Er is een infostand op de wekelijkse markt.

Foto: Martine Weemaels

Algemeen negatief

- Er is een gebrek aan zichtbaarheid en transparantie van de aangekondigde projecten
- Er bestaat vrees voor verlies van een aantal woningen in verhouding tot het objectief in het Basisdossier. Idem voor de financiële middelen en bestemming ervan.
- De stad neemt initiatieven zonder voorgaande consultatie van de bewoners (straathoeken wedstrijd met Recyclart).
- De dialoog beleid-wijk blijft in gebreke. Er is

eveneens gebrek aan officiële info. Het proces is nog niet doorgedrongen bij de bewoners. “Ik zie niks! Ik weet niks!” Het negatieve discours wordt onderhouden. Wijkgebruikers hebben twijfels bij het beheer van de projecten en gebruik van duurzaam materiaal.

- De wijk is verzadigd, overbelast. Specifiek wijkmanagement is nodig.
- Onzekerheid: „wat na december 2007?”
- Flagrant vertraging in uitbetaling subsidies voor het sociale luik.
- Met alle risico's voor de organisaties, dragers van de projecten.

Pcgo – goed rapport

- Toetreding van nieuwe leden (bewoners) die hun verantwoordelijkheid als burger serieus nemen.
- Op vraag van bewoners werd het praktisch verloop van de PCGO bijgestuurd aan de hand van verschillende methodieken: waaronder power-point presentatie van de projecten, aanwezigheidskartonnen, wijkplan, beschikbare info betreffende types woningen.
- Een meer gedetailleerde agenda wordt bij de uitnodiging gevoegd.
- Plannen m.b.t. luik 1 en 4 konden geconsulteerd worden in het Huis van het wijkcontract (later ook algemeen voor de publieke enquête).
- Het onthaal in een eigen lokaal (Huis van het wijkcontract) is aangenaam vaak met een drank en een hap.

Pcgo – slecht rapport

- Regelmatige afwezigheid van bepaalde leden (politiek verantwoordelijken, vertegenwoordigers van wijkorganisaties, bewoners).
- Reden van lidmaatschap is medebepalend voor motivatie op termijn, er wordt bij de aanstelling niet voldoende rekening mee gehouden.
- Kalender van de bijeenkomsten wordt unilateraal bepaald door de Stad.
- De agenda is onvoldoende gedetailleerd om een grondige voorbereiding mogelijk te maken (vanuit het oogpunt van bewoners)
- Veel vragen blijven onbeantwoord; vragen worden als een aanval beschouwd; vaak wordt een antwoord uitgesteld of afgesteld.
- Bewoners voelen zich niet gerespecteerd, durven geen vertrouwen (meer) geven
- Wederzijdse verwachtingen worden niet uitgedrukt

Hoe de dynamiek te verbeteren gedurende het gehele proces.

Voorbereiding en start.

- Ontwikkelen van een communicatieinstrument voor de bevolking (bv. Opmaak van een brochure met het basisprogramma en de Stad moet zelf voorzien in de financiering).
- De Stad moet correcte en precieze info ter beschikking stellen aangaande de vooruitgang van de projecten, met bijhorende plannen met het oog op de realisatie van werfpanelen en maquettes (instrumenten voor visuele communicatie)
- implicatie en samenwerking van alle kabinetten betrokken bij de realisatie van het wijkcontract moet worden gewaarborgd. (afleveren van allerhande vergunningen gaande van affichage over info tot bouwvergunningen)
- stad en OCMW moeten zelf werfpanelen plaatsen met aankondiging, inhoud en verloop van de werken (luik 1 en luik 4)

In de loop van het contract.

- Verduidelijken van projecten in ontwikkeling via o.a. een actualisatie – Brochure(houvast): vergelijking van de basisprojecten en actuele situatie met vermelding van aantal constructies, appartementen, gezinssamenstelling, aantal kamers, aantal tewerkgestelde personen in de projecten...) in een kwantitatieve tabel.
- Verduidelijken van de maatregelen die genomen zijn om uitsluiting van minderbevoelden en vastgoedspeculatie tegen te gaan.
- Vermelden van de kostprijs van sociale projecten en bouwprojecten en hun huurprijs. Uitleg over de verschillende fases van de projecten in luik 1, 2 en 4. Procedure betreffende inschrijvingsregister luik 1.
- Intensieve opvolging en coördinatie van de projecten van het sociale luik met ondersteuning waar nodig (rol van projectchef).
- Garanderen van tijdige betaling van de toegekende subsidies aan de verenigingen.
- Wijkcontracten zijn een aderlating voor kleine verenigingen, omwille van het probleem van voorfinanciering en vertraagde betalingen door de stad. Procedures creëren altijd vertraging. Ofschoon budgetten zijn gestemd bij aanvaarding van het basisdossier moeten jaarlijks de uitgaven opnieuw ter goedkeuring worden voorgelegd aan het college.

- Andere mogelijke maatregelen voor een goed beheer?
- Verdere uitbouw van een efficiënt partnerschap van wijkorganisaties, als dynamiserende factor.
- Blijven werken aan de kwaliteit van PCGO en AV met aangepaste animatie, accommodatie, voorbereiding.
- Gezien de verantwoordelijkheid die rust op de schouders van de projectchef moet hij/zij over voldoende tijd en middelen beschikken en waar nodig mogen delegeren.

Nadien

- Kwaliteitscontrole op alle bouw- en restauratieprojecten door de Stad.
- Transparantie bij de oplevering van de werken, ook na 12/2007.
- Wat met de rol van de PCGO na afloop van het wijkcontract?

Altijd

- Een wijkcontract heeft noch de kracht, noch ambitie „om alle problemen op te lossen.
- De lokale en regionale overheden moeten blijvend investeren in de ontwikkeling van Anneessens dat nood heeft aan een continue en doordachte, geïntegreerde en duurzame actie om

haar kwetsbare positie te boven te komen en haar rijkdom in diversiteit te ontplooiën.

- De rol van de Wijkadviescommissies moet worden verduidelijkt en geoperationaliseerd als link tussen de wijk en het lokaal beleid. Decentralisatie van de contacten naar de wijk en verhoging van de frequentie van de ontmoetingen en uitwisselingen tussen politiek en inwoner is een vereiste.

- Verankeren van het partnerschap van wijkorganisaties met en voor bewoners.

We mochten deze bilan voorstellen op de Pcgo in juni 2006 .

En het bleef stil,... te stil.

Bewoners waren tevreden om deze evaluatie te delen met de andere leden van de Pcgo, benieuwd wat de reacties zouden zijn en hoe men aan de slag zou gaan met het materiaal. In ieder geval kwam er geen rechtstreekse reactie vanuit de stad noch het Gewest. Er kwam dus geen feedback en de vraag stelde zich hoe de bewoners dit verder zouden aanpakken en hun stem laten horen? Steeds weer op de nagel „blijven hameren dit via verschillende kanalen was de boodschap:

- Door de vragen van de verantwoordelijke van „Bewoners in beweging” bij de Projectchef: „vraag naar zijn reactie, vraag naar de rol en de werkwijze van de Herwaarderingscel, hoe er het aanwezige potentieel optimaliseren, omgaan met gevoeligheden, strategieën uitdenken, gerichte taakverdeling, opnemen van verantwoordelijkheid;
- Door medewerking aan het Memorandum van de Sociale coördinatie van de Zenne;
- Door de bespreking van het rapport in het Bewonerscomité Anneessens en de Delegatie naar het Kabinet van de Burgemeester en door het bepalen van prioritaire werkpistes;
- Via InterEnvironnement Bruxelles, „via BRAL en al wie wil luisteren.
- Door de Ombudsman van het Project „Leefkader” met diepte-interviews bij wijkgebruikers in de aanloop naar de verkiezingen van oktober 2006 en de confrontatie van de verschillende politieke partijen met klemtoon op de problematieken van de wijk.
- Door het uitzenden van sterke signalen vanuit de basiswerking van de Buurtwinkel, Vereniging waar armen het woord nemen en door samen aan

de slag te gaan vanuit het Sociaal onthaal, vanuit de projecten met betrekking tot de leefomgeving en tenslotte vanuit de opbouwwerker (energie-project en opvolging huisvesting) en waarbij blijvend geijverd wordt voor continuering van waardevolle initiatieven.

En verder?

Ze zal zwaar zijn aangekomen, de boodschap dat „niet alleen burgers moeten veranderen, hun verantwoordelijkheid opnemen maar ook en niet in het minst dat de overheid haar organisatie en personeel moet kunnen en durven in vraag stellen en veranderingen doorvoeren waar nodig. Het gaat niet op dat een gans project valt of staat omwille van de goodwill van één of andere ambtenaar, als dat het geval zou blijken. Politieke competentie mag niet omslaan in competitie en rivaliteit. Dat legt alle werkverkeer lam. Met het project „Bewoners in beweging” trachten we constant bruggen te slaan, horizontaal en verticaal. Er moeten structuren worden gecreëerd en aangereikt die communicatie mogelijk maken tussen alle betrokken actoren. Zoals de wekelijkse infostand op de markt, het tweemaandelijks interassociatief platform voor info uitwisseling betreffende het wijkcontract, het stimuleren van de verderzetting van de Groep huisvesting, de groep communicatie met de projectchef-gestioneerde van het Huis van het Wijkcontract – de communicatiemedewerker van de herwaarderingscel, e.a., het ondersteunen van het bewonerscomité en de link naar de Delegatie naar het kabinet van de burgemeester,...). We moeten aangepaste communicatieinstrumenten creëren zoals maquettes van nieuwbouwprojecten en de wijk van mijn dromen, fotomateriaal, een pedagogisch waardevol wijkspel. En niet te vergeten het blijven ontdekken van verborgen talent om samen te werken aan een leefbare straat, buurt en stad. Leven kortom! – tout court!

Martine Weemaels

Projectverantwoordelijke „bewoners in beweging”.

Een etalageproject in de Brabantwijk

Ondernemerschap in de Brabantwijk

Unizo, Unie van Zelfstandige Ondernemers, is een ledenorganisatie die actief is in Vlaanderen en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dankzij de financiële steun van het Stedenfonds kan het „Steunpunt Allochtoon Ondernemen” op socio-economisch niveau de Brabantwijk verbeteren. Door deze steun kunnen naast de autochtone Vlaamse leden, ook allochtone niet-leden van individuele trajectbegeleiding genieten bij de ontwikkeling van hun nieuwe handels - of klein -ambachtelijke inplantingen en nieuwe dienstverlenende ondernemingen in de Brabantwijk. Vervolgens wordt ook de nazorg van de reeds begeleidde ondernemingen verzekerd enerzijds en wordt in het kader van de economische wijkontwikkeling een groepsaankoop van de omgevingsfactoren aangevat.

De Brabantwijk ⁽¹⁾ situeert zich ten oosten van het Noordstation en strekt zich uit tussen de Kruidtuin, de Koningstraat, de Paleizenstraat en het Liedtsplein. De Brabantwijk heeft een sterk specialistische karakter van het commerciële aanbod, zowel globaal als naar individuele productsamenstelling en merken. De aanwezige intense sociale en economische bedrijvigheid zorgt ervoor dat er een intens sociaal contact is tussen verkoper en klant.

De meerwaarde van de individuele begeleiding is de potentiële allochtone ondernemers zelfredzaam te maken en hen wegwijs te maken in hun zoektocht naar het gat in de markt (oriënteren). Omdat de doelgroep vooral uit allochtone kandidaat-ondernemers bestaat in een stedelijke context (Brussel Hoofdstedelijk Gewest), doorgaans laaggeschoold en met beperkte toegang tot de mainstream netwerken van autochtone zelfstandigen organisaties, werkt het Steunpunt drempelverlagend en verwijst op gezette tijdstippen door naar andere partners (Huis van het Nederlands, Vormingscentra, banken, provincie, gemeentelijke diensten,...)

De trajectbegeleiding is een intensieve, persoonlijke begeleiding van de kandidaatondernemer doorheen de rijpingsfase van het ondernemings-idee, het onderzoek naar de economische haalbaarheid en de basisvoorwaarden die moeten voldaan worden om tot een succesvolle start te komen. Dankzij het Stedenfonds kan de consultant deze weg samen met de kandidaat afleggen en de vereiste tijd investeren, zodat er gewerkt kan worden op tempo van de klant en volgens diens opleidingsniveau. Dus gaat het in essentie om begeleiding op maat met de bedoeling om het professionalisme van de ondernemers in de wijk te verhogen.

Foto: Nancy Van Espen – Bron: UNIZO

Korte historiek

Door acties uitgevoerd door het wijkpartnerschap van de Brabantwijk in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting werd in het verleden een dynamiek van wijkontwikkeling opgestart met de handelaars uit de Brabantstraat. Hieruit volgde de oprichting van een gestructureerde handelaarsvereniging met een eigen rechtspersoonlijkheid: Acr b - v.z.w.

¹ Wijkfiche 1 Brabantwijk, Onderzoeksgroep Cosmopolis-VUB, 2001, p.6

In 2001 werd de begeleiding ervan opgenomen door Unizo, via het erkende Sif-project. Hiertoe werd een samenwerkingsakkoord afgesloten tussen Acr b en Unizo Brussel. Dit gaf de garantie van een wederzijds engagement. Op grond van de ontplooiende dynamiek rond de Brabantstraat en de potentialiteit van de Kmo's in de wijk, wordt gewerkt aan een optimalisering van de commerciële functie met een uitgesproken allochtoon karakter en andere allochtone ondernemersfuncties in de wijk. Het betreft hier een benadering via groepsproblematieken en groepsbelangen. De aanpak is er dus één van wijkopbouw, belangenverdediging en verenigingsondersteuning:

- De opvolging van de handelaarsvereniging vzw;
- Oriëntatie van de handelaars volgens hun individuele behoeften met de bestaande netwerken;
- Vertegenwoordiging van de handelaars in de wijkcontracten „Brabantwijk en Aarschotstraat”;
- Opvolging van dossiers inzake Properheid en vuilnisbakken en twee sensibiliseringscampagnes in samenwerking met net brussel;
- Ontwikkeling van een partnership tussen de handelaarsvereniging en actieve associaties in de Brabantwijk, zoals de scholen en de jongeren- en vrouwenverenigingen;
- Marketingprojecten rond het imago van de Brabantwijk.

Allochtoon ondernemen

Aangezien Unizo een organisatie is van alle ondernemers, zowel autochtone als allochtone, heeft ze zich toegelegd op het werkdomein allochtoon ondernemen met specifieke aandacht voor de ontwikkeling van de Brabantstraat als handelswijk. De specifieke thema's van het allochtoon ondernemen worden door Unizo onderzocht en vervolgens wordt de opgebouwde knowhow ter beschikking gesteld van de (potentiële) ondernemers in de wijk. Unizo Brussel heeft bovendien een professioneel netwerk van beroepsorganisaties die actief zijn op het vlak van zelfstandig ondernemen. Ook deze know how wordt geactiveerd ten gunste van de allochtone ondernemers uit de wijk.

Meerwaarde is zeker dat de toegang tot het ondernemen gelijkwaardiger is geworden voor allochtonen, dankzij het Unizo - Steunpunt Allochtoon Ondernemen. Tevens verstevigt de individuele begeleiding het creatieve potentieel van kandidaat-ondernemers én kan er gemakkelijker gewezen worden op rechten en plichten.

Limiet - Limite

Unizo Brussels Hoofdstedelijk Gewest investeert zijn deskundigheid in het samenwerkingsverband Limiet Limite. Belangrijkste aandachtspunt in deze samenwerking is realiseren van synergiën met andere promotoren in de wijk – in casu in het kader van de acties rondwijkontwikkeling.

Foto: Nancy Van Espen - Bron: UNIZO

Enkele voorbeelden :

- In de actie Openbare netheid is de medewerking van de ondernemers onontbeerlijk om naast het gezinsafval ook te komen tot een beperking van het bedrijfsafval. UNIZO nam, samen met de Town Centre Manager, de begeleiding van het afsluiten van afvalconvenanten tussen ondernemers en Net Brussel op zich. Door de gecreëerde goodwill en de geïndividualiseerde aanpak werd de actie een succes. De toegenomen properheid is zowel meetbaar als zichtbaar.
- Door begeleiding bij de opmaak van etalages met de steun van de studenten van St-Lukas en een professionele etalagist, wordt de sensibilisering rond etalages concreet en zichtbaar gemaakt. UNIZO wil met dit project de intentie van de ondernemers van de Brabantwijk om zich open te stellen voor een ruim cliënteel ondersteunen door meer in te spelen op de verwachting van verzorgde etalages. Tevens zal deze actie een grote zichtbaarheidsfactor hebben, die mede door het wedstrijdelement kan gemediatiseerd worden. Verzorgde etalages creëren bovendien een groter gevoel van openheid en veiligheid.

Etalage 2006

De prijs „Etalage 2006” kadert in het Wijkontwikkelingsprogramma van het netwerk Limiet-Limite vzw en ondersteunt het nieuwe imago van de Brabantstraat na de belangrijke infrastructuurwerken. Dankzij de financiële steun van het Stedenfonds van de Vlaamse Gemeenschapscommissie wordt het etalageproject gerealiseerd met de studente van Sint Lukas Hogeschool – Anke Nys en een zelfstandige etalagist Bernard Guillaume, European Atlas nv, voor wat het individueel advies betreft.

De partnerorganisaties van het netwerk Limiet-Limite, m.n. Unizo Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Antenne Atrium Brabant, Samenlevingsopbouw Brussel, Wijkpartenariaat en de Limiet Limite (hoge) schoolwerking werken samen om van de Brabantwijk een attractieve en leefbare wijk te maken.

Voor de etalagewedstrijd hadden zich 35 handelszaken ingeschreven. Hiervan zijn er

acht genomineerd, waarvan er vijf in de prijzen vallen. De juryleden – Mevr. Brigitte Grouwels (Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, bevoegd voor Ambtenarenzaken en de Haven van Brussel), Mr Wim Kennis, voorzitter „Etalage 2006” en oud-medewerker Unizo Vorming, Mevr. Lola Bosch (Departementshoofd Professionele Bachelor „Afdeling Bouw & Interieurvormgeving”), Mevr. Annelore Isaac (Directeur Economie & Starters – Brussels Agentschap voor Ondernemingen) en Mevr. Rosalie Pieters (Nieuws- en modejournaliste FM Brussel) hebben vijf handelszaken tot laureaten uitgeroepen van de etalagewedstrijd 2006.

Foto: Sarah Kaerts

De winnaars zijn: op de eerste plaats: Piano Shoes, vervolgens Tissus Merinos, op de derde plaats staat Jet Set, Palais de Mariage op de vier en Touiss Optique op de vijfde plaats. De andere genomineerden die helaas geen prijs winnen, maar wel een eervolle vermelding kregen zijn: Miss Mode, Alsica en de ambachtelijke kleermaker Bachir. Deelnemende etalages bekijken kan op volgende website: www.unizo-brussel.be, klik vervolgens op „Regionale projecten”.

De genomineerden scoren hoog op originaliteit en creativiteit wat betreft de invulling van de ruimte, gebruikte materialen en verlichting. De overtuigingswaarde die getest werd aan de hand van de opgewekte interesse, de aantrekkingskracht van de etalage en of de zaak de passanten uitnodigde om binnen te komen was vrij krachtig, zodat juryleden in de verleiding kwamen om effectief de winkel binnen te gaan en voornemens maakten om in de nabije toekomst de betreffende za(a)k(en) te bezoeken. Het laatste criterium was de mate van themanavolging: paste het gekozen thema bij de winkel, kwam het thema duidelijk naar voor. Vooral de vragen of de etalage bijdraagt tot een beter imago van de Brabantwijk en of de benadering duidelijk is voor niet-Brusselaars werden zeer positief beoordeeld tijdens de jurering.

Foto: Sarah Kaerts

Tijdens en na de realisatie van de workshop i.s.m. Sint Lukas Hogeschool en het individueel advies, hebben vele handelaars de meerwaarde van dit project onderstreept. Het wedstrijd-effect werkt aanstekelijk, zodat ook de niet-ingeschreven handelaars pogingen ondernemen om verbeteringen aan te brengen aan hun etalage. En dit

terwijl sommigen bij aanvang van menig waren dat een goed product zichzelf verkoopt en dat de klanten sowieso langskomen. Andere handelaars associëren een verzorgde etalage met het aanbieden van dure producten, wat eventueel de klanten zou afschrikken! Maar de moderne klant is kritisch en vindt dat de uitstraling en het imago van de winkel én klantenservice een belangrijke rol spelen bij zijn/haar keuze van winkel.

„Etalage 2006” heeft een zestal doelen bereikt. Ten eerste heeft de wedstrijd aangezet tot een visuele verbetering van het straatbeeld, wat het winkelen aangenamer maakt en de waarde van het winkelgebied verhoogt. Ten tweede, verkleint het etalageproject de culturele kloof tussen het Westers en Oriëntaals ondernemerschap door het gebruik van universele presentatietechnieken en decoratieve elementen. Verder hebben de workshops en het individueel advies een positieve impact op het omzetcijfer, door het klantenbestand uit te breiden tot alle Brusselaars omdat allen het gekozen thema en etalageopstelling duidelijk begrijpen. De drempel tot het binnenstappen in de winkels wordt hierdoor aanmerkelijk verlaagd. Ten vierde, beoogt Unizo via dit initiatief de conservatieve handelaars aan te porren om mee te gaan met de moderne maatschappij, zoals de handelaars in de landen van herkomst reeds veelvuldig doen. Vervolgens bestaat er tussen mooie en propere etalages en de openbare netheid een positieve correlatie. Gebruikers van de wijk zullen minder geneigd zijn om hun afval te dumpen bij verzorgde winkels. Last but not least, heeft Unizo de opportuniteit aangeboden aan studenten om hun theorie in de praktijk om te zetten én bovendien in contact te komen met het echte bedrijfsleven én kennis te maken met allochtone handelaars.

Rabeha Afennas

Adviseur UNIZO Regio Vlaams-Brabant & Brussel

Gekleurd! Omdat dat deugt!

Wijkfeesten Brussels Gekleurd doorgelicht.

Het is duidelijk dat interculturele projecten zeker niet per definitie stedelijk moeten zijn, net zoals stedelijkheid niet per definitie interculturaliteit móet betekenen. Dit is echter slechts theoretisch zo, omdat de (hedendaagse) stad zich juist kenmerkt door een grote diversiteit, een diversiteit van functies, percepties, inwoners, etc.

Frank Meys*, 2005

Brussels Gekleurd / Bruxelles en Couleurs richt zich vanuit deze realiteit precies op deze diversiteit. Dit is zeker niet evident. Fragmentatie, segmentatie, de institutionele ontkenning, verdringing van de diversiteit en discriminaties allerhande leiden tot een grote dualisering. In Brussel uit zich dit vooral op de terreinen van tewerkstelling en huisvesting. „Een diversiteitsbenadering is dus zinloos”, zo argumenteert Frank Meys, „zonder duidelijke invalshoek van antidiscriminatie en gelijkheid. Sloganesk luidt het dan: *diversiteit is de realiteit, gelijkheid is het doel.*”

Met dit in het achterhoofd ondersteunt het netwerk Brussels Gekleurd / Bruxelles en Couleurs jaarlijks inwoners en verenigingen die het initiatief nemen om straten en pleinen in hun buurt te kleuren. En er zit pit in deze verenigingen en ook in de feesten: het gaat hier om veel meer dan het zoveelste multiculturele feestje. Deze evenementen worden immers georganiseerd in buurten die absoluut niet uitnodigen tot vieren: armoede, uitsluiting, discriminatie, verpauperde woningen, onveiligheid, noem maar op. Toch gaat het hier om levende buurten, die overlopen van creatieve energie. De wijkfeesten en animaties van Brussels Gekleurd tonen dit duidelijk aan. Ze worden niet zomaar ergens neergepoot op een plein, ze zijn het resultaat van maandenlange samenwerking tussen plaatselijke verenigingen en bewoners. En dat is niet vanzelfsprekend in buurten waar het sociaal netwerk sterk uitgedund is en waar de verenigingen vaak moeten vechten om gewoon te overleven. Die samenwerking is voor ons al even belangrijk als het feest zelf. Want daar is het Brussels Gekleurd om te doen: mensen stimuleren

om samen een positief project uit te werken, om actief deel te nemen aan het buurtleven en bij uitbreiding ook aan het ganse maatschappelijk leven, hen aanzetten tot zelfwerkzaamheid, zodat ze de oplossing van problemen samen met lotgenoten zelf in handen nemen, en niet wachten tot de overheid zich eens om hen zal bekommeren.

Foto: Michel Demol

Intercultureel werken is voor Brussels Gekleurd - Bruxelles en Couleurs werken met de gehele diversiteit van de stad, op gelijkwaardige basis. Het gaat hier immers om samenlevingsopbouw, dus om gemeenschapsvorming en burgerschapsvorming over culturele en andere barrières heen, om zo knooppunten te zijn van politieke en sociale wederopbouw.

* Frank Meys is praktijklector sociaal-cultureel werk in EHSAL-Europese Hogeschool Brussel. Opgetekend tijdens de BG/BC trefdag 2005 “Over het spanningsveld tussen stedelijke en interculturele projecten”.

Al 15 jaar een bekend gezicht in Brussel

Eind 1991 staken een aantal Vlaamse sociaal-culturele verenigingen in Brussel, zoals het Masereelfonds, de Kristelijke Werknemersbeweging (Kwb), de Kristelijke ArbeidersVrouwen (Kav) en anderen de hoofden bij elkaar om aan het groeiend klimaat van onverdraagzaamheid en racisme iets te doen. Men wou nadenken hoe verenigingen, vanuit hun specificiteit, met hun achterban, iets konden doen. Hieruit ontstond de groep „Samen uit, Samen thuis” (Sust), die van 1989 tot 1991 „Vreemdlopen” organiseerde. Het initiatief belichtte de positieve kanten van het samenleven van diverse culturen door de aandacht te vestigen op de rijkdom en specificiteit van de in Brussel aanwezige culturen. Elke editie van „Vreemdlopen” bestond uit een smaakvolle mengeling van voordracht, verkenningen en een slotoptreden.

Foto: Michel Demol

Maar na drie edities klonk de kritiek steeds harder. „Vreemdlopen” was te passief, en de samenwerking met migrantengroepen was eerder gering. Ambitie was er in de richting van een Antwerps voorbeeld, het prestigieuze festival van de migrant. Na wat wikken en wegen werd de grote stap gezet. Er werd contact gelegd met de Antwerpse organisatoren. Nog meer, in Brussel actieve Vlaamse sociaal-culturele verenigingen en welzijnsorganisaties werden aangeschreven, een correctere samenwerking met de migrantenverenigingen werd gezocht. Een eerste vergadering leerde dat er interesse was voor het streven. Een voltrefter werd gescoord toen de Franstalige koepel Centre Bruxellois d'Action Interculturelle (Cbai), dat ruim zeventig migrantengroepen verenigt, zijn medewerking toezegde. Op dat moment vierde het Cbai zijn tiende verjaardag met een groot feest, waar de Brusselse zelforganisaties ruim aan bod kwamen.

In mei 1992 ging de eerste editie van Brussels Gekleurd - Bruxelles en Couleurs van start met buurtanimaties in 5 gemeenten, afgesloten door een groot feest in de Ancienne Belgique, waar de grote cultuurgemeenschappen van Brussel aan bod kwamen, dit met muziek, dans, theater. Gaandeweg groeide Brussels Gekleurd - Bruxelles en Couleurs uit van bescheiden lokale animaties tot heuse buurtfeesten. Het initiatief wist ook bredere steun te verwerven, eerst met kleine projectsubsidies en sinds 1996 met voldoende subsidies om een voltijdse coördinator te kunnen betalen.

Ondertussen is Brussels Gekleurd / Bruxelles en Couleurs een netwerk van meer dan 200 verenigingen, clubs, jeugthuizen, zelforganisaties, ateliers, culturele centra...die over culturele, ideologische en taalgrenzen heen samen ijveren voor beter leefbare wijken, een solidaire samenleving en gelijke rechten. In 2001 leidde deze samenwerking tot het uitgeven van een praktische gids over hoe men een wijkfeest of buurtanimatie kan organiseren.

In 2003 bracht Brussels Gekleurd - Bruxelles en Couleurs een video uit, onder leiding van Mourad Boucif en Jean-Louis Dassy. „Brussel op zijn best” werd gemonteerd met beelden van de wijkfeesten van 2002, opgenomen door een veertigtal jongeren

uit de verschillende buurten. Deze film geeft een zeer goed beeld van hetgeen in de zogenaamde probleemwijken allemaal mogelijk is.

In 2005 is een werking gestart om te komen tot een ernstige, maar vooral bruikbare evaluatie van de lokale werking. Een werkgroep werd samengesteld om een goed evaluatieschema te ontwikkelen om de lokale werking te evalueren. De werkgroep moest werken aan een methodiek en een evaluatieformulier. Het formulier moest van dien aard zijn dat positieve en negatieve ervaringen van elk lokaal comité ten dienste kunnen gemaakt worden van de andere lokale comités (collectiveren van ervaringen).

Een volwassen project

Zoals Frank Meys schreef, is de bevordering en promotie van interculturele contacten in een grootstedelijke context een vanzelfsprekendheid. Vandaag wil Brussels Gekleurd dit in de eerste plaats realiseren door zijn rol als netwerk beter uit te spelen. Het oprichten en ondersteunen van lokale wijkverenigingen die streven naar de verbetering van de relaties tussen andere verenigingen, cultuurgemeenschappen en bewoners van de Brusselse wijken is daarbij een prioriteit. Samen met de inwoners streven we naar de herwaardering en verbetering van het leven in hun wijk en strijden we tegen alle vormen van uitsluiting en voor politieke, sociale en economische rechten. Het herstel van de banden tussen verenigingen en bewoners en het verspreiden van de artistieke en culturele producten van bewoners en verenigingen uit de Brusselse wijken moet daarbij leiden tot een meer solidaire en rechtvaardige maatschappij.

De wijkfeesten van Brussels Gekleurd zijn nog steeds een jaarlijks wederkerend project. De feesten zijn gedurende de afgelopen 15 jaar erg geëvolueerd en zijn tegenwoordig een vaste waarde in Brussel. Met 5 feesten gedurende de eerste editie van Brussels Gekleurd is onze werking enorm toegenomen in omvang, met maar liefst 26 feesten dit jaar. Daarbij komt dat er ondertussen ook een regionale werking werd uitgewerkt. Deze regionale werking biedt een betere omkadering van de lokale projecten, die op deze manier weerklank genieten op regionaal vlak en in een breder debat over Brussel geplaatst

kunnen worden. De wijken krijgen een stem, en die stem wordt gehoord.

Zo lanceerden we vorig jaar een regionale werking over twee- en meertaligheid in Brussel. De oproep tot het creëren van een statuut voor Brusselse tweetalige vzw's leverde al meer dan 600 handtekeningen op van verschillende organisaties uit het socioculturele werkveld in Brussel.

Foto: Michel Demol

Sinds dit jaar werkt Brussels Gekleurd ook aan een Brusselse editie voor de Gelijke Kansen Gesprekken (Gkg). Dit is een project van „Initiatief”, een coördinerend samenwerkingsverband van vakbonden, antiracistische organisaties en jongerenverenigingen in Vlaanderen. Het Gkg-project is een interactief gesprek rond kansgelijkheid. Via een gestructureerde open dialoog kunnen de deelnemers praten en nadenken over de problematiek rond gelijke kansen. Zo kan uitsluitingsdenken omgezet worden in probleemoplossend denken. Omdat het Gkg-project in Vlaanderen zijn waarde heeft bewezen, leek het nuttig het project ook te organiseren in Brussel. Het klakkeloos overnemen van het Vlaamse project is voor Brussel niet mogelijk want de problematiek in Brussel is anders dan in Vlaanderen. Om deze gesprekken

een slaagkans te laten krijgen in Brussel, moet het project dus „verbrusseld” worden: aangepast aan de Brusselse context. Een partnerschap van Brussels Gekleurd, Cbai, Kav, Kwb en het Masereelfonds heeft hiervoor een subsidie van het Stedenfonds gekregen. Brussels Gekleurd neemt de coördinatie van het totale project in handen.

Foto: Michel Demol

Anticiperen en vernieuwen

Brussel is sterk veranderd in de afgelopen 15 jaren. De problematieken die Brussels Gekleurd in het leven hebben geroepen zijn nu ook de zorg van andere organisaties, die daar op een creatieve manier mee omgaan. Het werkveld is daarom sterk veranderd. Voor Brussels Gekleurd is het belangrijk dit werkveld permanent te herevalueren om zijn eigen plaats te kennen. Dit vergt flexibiliteit, die in de vorige jaren misschien een beetje onderschat werd. Met het lanceren van de nieuwe website, en het opstarten van nieuwe projecten, zoals de Gelijke Kansen Gesprekken, is Brussels Gekleurd echter definitief een nieuw tijdperk binnengestapt. Het eist een cruciale plek op als netwerk, dat samenwerkingen stimuleert en ondersteunt.

Vorig jaar startte Brussels Gekleurd met een diepgravendmethode om de werking permanent te kunnen evalueren. Inspelen op de tekortkomingen binnen het werkveld, alsook op de concrete noden en vragen van onze partners wordt zo mogelijk. Elke organisatiecomité van de wijkfeesten wordt gevraagd om één feedbackfiche in te vullen, bij voorkeur na gezamenlijk overleg met alle betrokken partners. Daarnaast vult elke lokale partner individueel een fiche in. Voor Brussels Gekleurd is dit een geschikt instrument om heel individuele problemen binnen de wijken en de samenwerking tussen de verschillende netwerkpartners te kunnen identificeren.

Concreet polsen we in deze evaluatie naar 5 onderwerpen:

Bewonersbetrokkenheid

De meeste feesten gaan uit van een mengeling van bewoners en organisaties. De bewoners worden indirect bereikt via informatie van de betrokken organisaties of door voorbereidende vergaderingen. Alle organisatiecomités beleggen meerdere voorbereidende vergaderingen met de bewoners. Er is een tendens de wijkbewoners eerder passief bij de keuze van het programma te betrekken.

Uit de eerste bevraging blijkt dat overal vrijwilligers bij de voorbereiding betrokken werden, zowel bij de promotie als bij het uitwerken van programma-onderdelen. Affiches worden algemeen gebruikt ter bekendmaking, gevolgd door flyers. De medewerkers worden aangesproken door persoonlijke contacten en door het verspreiden van promotiemateriaal.

Politieke boodschap

Brussels Gekleurd sluit met elke partner een akkoord af waarin zij verklaren dat zij de doelstellingen van het netwerk zullen proberen te realiseren in hun initiatief. Met andere woorden anti-racisme, gelijkheid van kansen en de multilinguïstieke boodschap van Brussels Gekleurd moet duidelijk aanwezig zijn in het initiatief. Brussels Gekleurd is een schakel in een bredere wijkwerking. Deze boodschap wordt geconcretiseerd door de aanwezigheid van politici tijdens de initiatieven. Een groot deel

van de initiatieven heeft volgens de bevraging weerklink in de media, waarbij diverse interessante persorganen werden opgesomd.

Netwerkvorming

Tijdens de door Brussels Gekleurd gesteunde initiatieven worden de eigen organisaties meestal niet voorgesteld. Dit is een keuze van die organisaties zelf, die dit eerder tijdens andere gelegenheden doen. Dit betekent dat buiten de jaarlijkse wijkfeesten er ook andere initiatieven plaats hebben met dezelfde partners, die niet noodzakelijk door Brussels Gekleurd gesteund worden. Het netwerk werkt dus.

Opvallend is de passieve rol die aan de overheid toegekend wordt. Blijkbaar wordt die enkel geconsulteerd voor de nodige toelatingen, en voor de rest blijkt er weinig medewerking.

Initiatief „Brussels Gekleurd”

De samenwerking tussen Brussels Gekleurd en de lokale comités verloopt in het algemeen goed. Een ruime meerderheid is zelfs zeer tevreden. Het drukwerk voor de feesten, de bereikbaarheid, en de opvolging worden zeer positief omschreven. Volgens de eerste rondvraag zou een sterkere aanwezigheid van Brussels Gekleurd tijdens de voorbereidingen van de initiatieven een positief punt zijn. De Raad van Bestuur heeft daarop gesteld deze aanwezigheid belangrijk te vinden.

Diversiteit

Bij de voorbereiding was in meerderheid volwassen betrokken, een minderheid vond dat de leeftijden elkaar in evenwicht hielden. In meerderheid oordeelden de comités dat de diverse culturen bij de voorbereiding betrokken waren, zij het dat een minderheid een overwicht van allochtonen aanduidde. De partners weerspiegelen de culturele diversiteit van de wijken en bereiken een representatieve staalkaart van de lokale bevolking. De diverse culturele groepen in de wijk, ook de nieuwkomers zijn in het algemeen betrokken bij de uitvoering van het programma.

Algemeen

Uit de eerste bevraging blijkt dat er noch tijdens de voorbereiding, noch bij de uitvoering spanningen of conflicten waren tussen de partners. Er waren echter wel incidenten tijdens de wijkfeesten, maar die brachten de samenwerking tussen de partners onderling niet in het gedrang. Brussels Gekleurd wil trouwens stappen ondernemen om incidenten in de toekomst te vermijden, door onder andere activiteiten rond conflictpreventie en -beheersing te organiseren. Opleiding is dan ook een belangrijk aspect van onze werking, om lokale organisaties te helpen bij het

Foto: Michel Demol

Deze eerste rondvraag heeft ons al heel wat inzicht gegeven in de reikwijdte van onze werking, en de manier waarop daarmee wordt omgesprongen. Concreet moet dit op termijn leiden tot een vernieuwde werking, die concreter inspeelt op de noden, vragen en verwachtingen van de lokale partners. Hierbij willen we als netwerk onze troeven uitspelen, door bijvoorbeeld onszelf meer te profileren in de richting van een resource centrum voor stedelijke en wijkgebonden initiatieven, die artiesten uit de wijken promoot, en iedereen de kans biedt om makkelijk informatie te vinden; enerzijds bij het

ondersteunen van lokale initiatieven, als bij het vinden van informatie over de wijkprojecten zelf. Brussels Gekleurd moet hierbij alle partners en het lokale werkveld met elkaar in contact brengen, en op een flexibele wijze nieuwe projecten in het leven roepen. Want, zo zei Eric Corijn* in 2005: „Brussel Gekleurd - Bruxelles en Couleurs heeft op verschillende vlakken Brussel mede op andere sporen gezet. Brussel is nu ook in de hoofden van vele mensen een multiculturele stad geworden.”

Vooruitzichten

Deze voornemens zijn nobel, maar stuiten ook op grote problemen. In 2006 schrapte de Cocof onze subsidies. Moeten kiezen voor een taalrol, en tegelijk aan gelijke kansen werken, dat is een tegenstelling in terminis. Brussels Gekleurd startte daarop een petitie om deze problematiek

aan de kaak te stellen, en te ijveren voor een Brussels statuut voor de vzw's en asbl's, zodanig dat zij niet langer een taalrol moeten kiezen. Brussel is tenslotte geen tweetalige stad, het is een meertalige stad. „Neen, Brussel is niet gewoon een Franstalige grootstad. Het Frans is hier een *lingua franca* en vertegenwoordigt niet één maar vele culturen. En Brussel is ook niet gewoon een verfranste Vlaamse stad, die in feite tot Vlaanderen zou behoren. Brussel is een kleine wereldstad, grootser dan de omliggende natie-staten in wording, met vele culturen, waarvan geen enkele hegemonische pretenties mag koesteren en die juist haar kracht put uit de diversiteit.” (Eric Corijn). Deze thematiek wordt ook verder uitgediept. Het feit dat wij een van de weinige tweetalige vzw's in Brussel zijn is voor ons een meerwaarde en een bevestiging van onze rol binnen Brussel. Onze werking is op en top tweetalig, met partners uit alle taalgemeenschappen die Brussel rijk is. Dit „multiculturele” netwerk willen we meer in de verf zetten, door duurzaam te werken, zowel binnen de wijken, als in de regionale werking.

Brussels Gekleurd moet van zijn meertalige autonome werking een stokpaardje in Brussel maken. Enerzijds moet dit gebeuren door voldoende reflectie te stimuleren over de meertalige rol en de diversiteit in Brussel. Anderzijds moet deze theoretische input actief gebruikt worden om wijkprojecten en regionale initiatieven te onderbouwen en verder uit te werken. Die dynamiek moet duidelijk zichtbaar zijn. Tot voor kort gaf Brussels Gekleurd een tijdschrift uit met informatie over kleinschalige interculturele initiatieven in Brussel, artikels en interviews over interculturele problematieken, een agenda interessante activiteiten. Momenteel denken we na over een betere communicatievorm, kritisch en tegelijk informierend.

Jan Ackenhausen
Coordinator Brussels Gekleurd

* Eric Corijn is professor aan de VUB. Opgetekend tijdens de BG/BC trefdag 2005 „Over het spanningsveld tussen stedelijke en interculturele projecten”.

Foto: Michel Demol

Loïc Wacquant over de oorlog tegen de armen

Nieuwbakken president Sarkozy hoopt er in juli reeds een wet door te drukken die recidivisten strenger bestraft. Eén van zijn kiezers, een ambtenaar die altijd links stemde zegt nu te begrijpen dat onder Mitterrand de sociale vrede afgekocht werd door werklozen financieel te ondersteunen. Zij is het „assistanat” beu. In Bogota (Colombia) wil men pedofielen aan zgn. „muren der schande” afficheren. In de staat Alabama (usa) staan winkeldieven aan de deuren van winkelketens te kijk gesteld. Zuid Hollandse hangjongeren worden preventief door de politie gefotografeerd. In Los Angeles zijn zitbanken zo ontworpen dat daklozen er niet op kunnen slapen.

Wie tussen deze berichten, her en der gesprokkeld uit dagbladen van de laatste weken, geen samenhang ziet, moet het boek lezen van Loïc Wacquant, *Straf de Armen. Het nieuwe beleid van de sociale onzekerheid*. In *Bowling for Columbine* rekende Michaël Moore ongenadig af met de Amerikaanse wapenverslaving. Met *Sicko* slaat hij opnieuw toe, nu in verband met misstanden in de (geprivatiseerde) gezondheidszorg. Wacquant richt zijn pijlen op het Amerikaanse gevangeniswezen, die massaal die mensen in de gevangenis stopt die, verstoken van sociale zekerheid, overgeleverd zijn aan onderbetaalde loonarbeid, gezinseconomie en parallelle circuits van informele en criminele handel.

Wacquant is geen documentairemaker maar een gereputeerde wetenschapper, leerling en medewerker van de in 2002 overleden Pierre Bourdieu. In de wetenschappelijke wereld en ver daarbuiten verwekt hij deining met zijn onderzoek rond stedelijke marginalisering, sociale ongelijkheid, het gevangeniswezen en, op het kruispunt van dat alles, de criminalisering van de armoede. Net als Bourdieu heeft hij een uitgesproken politiek engagement ter linkerkant, is hij de luis in de pels van geïnstitutionaliseerd links en hecht hij veel belang aan onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek. Vandaar zijn afkeer voor de think tanks van de gevestigde macht en de mythes die ze pseudo-wetenschappelijk verpakt verspreiden⁽¹⁾.

De Mythes achter het veiligheidsdenken.

Laten we daarom beginnen met het achtste hoofdstuk, in onze ogen een sleuteltekst want gewijd aan ideologiekritiek. Daarin probeert Wacquant een viertal, in zijn ogen wetenschappelijke mythes waarop men in Europa terugvalt en die „als Russische popjes in mekaar zitten”, te ontmaskeren.

Er is vooreerst de mythe van het supermisdadige Amerika dat door de strenge aanpak van politie en gerecht zou zijn gepacificeerd maar dat nu door Frankrijk, dat talmt bij het invoeren van een nultolerantie beleid, dreigt te worden voorbij bestoken.

¹ In het boek hekelt hij herhaaldelijk wat hij noemt „de officiële propaganda-instituten van het veiligheidsdenken”. Over Alain Bauer, regeringsadviseur terzake: „de belangrijkste verkoper van het veiligheidsdenken in Frankrijk”.

Maar daargelaten het hoge aantal moorden omwille van de wapencultuur zijn de misdaadcijfers in Amerika heel gewoon en vergelijkbaar met andere ontwikkelde landen. De misdaadexplosie volgens politiek en pers blijkt niet uit de statistieken. Het gaat hier aldus Wacquant om ideologische lare en apekool en niet om een criminologisch standpunt.

Er is de mythe als zou de politie de misdaad hebben teruggedrongen. Maar de misdaadcijfers waren in New York reeds aan het dalen, nog voor burgemeester Giuliani in 1993 de nultolerantie lanceerde. Die daling zet zich door, ook in andere steden waar geen nultolerantie wordt toegepast. Ook vóór Giuliani was er reeds een agressieve aanpak. Er zijn andere factoren die deze daling verklaren: de daling van de werkloosheid; de herstructurering van de straatdrughandel; het dalend aantal jongeren in deze handel; het leerschooleffect bij de jongere generaties; collectieve preventieinitiatieven van bewoners van arme wijken en tenslotte de pendelbeweging naar meer „normale” misdaadcijfers.

De derde mythe betreft het nultolerantie beleid. Mocht de politie al bijgedragen hebben tot een daling van de misdaadcijfers, dan zijn er plausible verklaringen aan te brengen dan het nultolerantie beleid: de herstructurering van een bureaucratisch naar een gedecentraliseerd corps; de aanwending van nieuwe informatietechnologieën en modern management; ook en vooral: de enorme uitbreiding van de middelen voor politiediensten: alles behalve een toonbeeld van small government waar neoliberalen zo graag de handen voor in het vuur steken.

De mythe tenslotte als zou het nultolerantie beleid steunen op een wetenschappelijk onderbouwde criminologische theorie. De Gebroken-ruit theorie (Broken windows) stelt dat strengere bestraffing van kleine overtredingen zware criminaliteit afblokt. Er is geen wetenschappelijk onderzoek die dat bevestigt. Nultolerantie is veeleer een legitimatie achteraf voor een „pak-ze-bij-hun-kl...” beleid, een „selectieve intolerantie en doelgerichte ordehandhaving op welbepaalde plaatsen en tijdstippen en tegen bevolkingsgroepen die daar omwille van hun hoge praktische en politieke waarde voor uitgekozen worden”.

Anatomie van een gevangenisboom.

Het veiligheidsdenken heeft in de Verenigde Staten gezorgd voor een tot de jaren 80 van de vorige eeuw ongekende uitbreiding van het gevangeniswezen. De gevangenis is de derde grootste werkgever van het land. De cijfers achter de opsluitingsrage spreken tot de verbeelding. Op 20 jaar tijd is de gevangenispopulatie verviervoudigd, het aantal gevangenen verdrievoudigd. Men komt sneller en voor langere tijd in de gevangenis terecht, ook en vooral voor kleinere overtredingen. Recidivisme wordt harder aangepakt: voor sommige overtredingen geldt: three strikes and you are out, wat neerkomt op levenslang. Het strafstelsel is de laatste jaren niet alleen verstrengd, het ging zijn netten ook breder uitgooien. De indirecte, door databanken geruggesteunde bewaking- en controlemiddelen van de staat zijn spectaculair uitgebreid. In het jaar 2000 stonden niet minder dan 6,5 miljoen Amerikanen onder één of andere vorm van gerechtelijk toezicht.

Eigenaardig genoeg stagneert over de betreffende periode de frequentie van de belangrijkste misdaad-categorieën of gaat zelfs achteruit. De hyperinflatie kan alleen maar verklaard worden doordat een gans gamma van delicten die vroeger geen aanleiding gaven tot vrijheidsberoving dat nu wel doen. Voorbeelden zijn kleinere inbreuken op de drugswetgeving en verstoring van de openbare orde. Daarbij springt een dubbele selectiviteit in het oog. Kleine delinquentie van gemeen recht wordt strenger bestraft, iets wat allesbehalve kan gezegd worden van witte boordcriminaliteit, wat het bevoorrechte terrein is van hogere bevolkingslagen. Ten tweede is er de raciale wanverhouding. De Afro-Amerikaanse minderheid is goed voor 70% van de gevangenispopulatie. Tot lang na WO II was 70 % van de gevangenen blank. Het buiten proportioneel aantal zwarte gevangenen is geen oud fenomeen. Het keerpunt kwam er pas in 1988, het verkiezingsjaar waarin Bush senior in een reclamespot rond een zwarte verkrachter van een blanke vrouw het hedendaagse misdaadprobleem probeerde te symboliseren.

De economische onderbouw van de uitpuilende gevangenis.

Wacquant stelt dat niet de criminaliteit is veranderd, wel de kijk van de samenleving op bepaalde vormen van straatcriminaliteit of preciezer gesteld: niet de aard en de frequentie van de misdaad is veranderd, wel de houding van de overheid en grote delen van het kiespubliek tegenover het zwarte subproletariaat.

Hiermee komen we bij het eigenlijke opzet van het boek: het uitspitten van de band tussen het neoliberalistisch gedachtegoed en de uitpuilende gevangenen. Wacquant neemt de lezer mee naar het „laboratorium van de neoliberale revolutie” van waaruit hij de economische onderbouw én de sociale en raciale oorsprong van de expansie van het Amerikaanse gevangenen zal blootleggen.

Aan de ene kant heb je dus het neoliberale, ideologisch project dat zweert bij de vrije markt en de individuele verantwoordelijkheid. Aan de andere kant een strafrechtelijk veiligheidsbeleid over straatcriminelen en bevolkingsgroepen die uit de boot vallen. In feite forceert de hegemonie van het neoliberalisme de overgang van een staat die economisch gezien borg stond voor sociaal compromis en herverdelende solidariteit (de zgn. welvaart- of verzorgingsstaat) naar een soort neodarwinistische staat, geschraagd door competitiviteit en het recht van de sterkste. Tewerkstelling in het eerste type stond, weliswaar binnen het kapitalistische kader, borg voor min of meer stabiele loonarbeid en een sociaal vangnet voor wie toch tussen de mazen viel. In het tweede type is loononzekerheid en het bestaan van onzekere, onderbetaalde jobs onderaan de arbeidsmarkt de norm geworden. Komt daarbij dat de overheid, economisch gemuilkorfd door het primaat van de markt, ook terugwijkt waar het haar sociaal regulerende opdrachten betreft. Geprecariseerde loontrekkenden kunnen niet langer onvoorwaardelijk beroep doen op overheidssteun maar worden gedwongen toegeleid (geactiveerd in het meer eufemistische jargon) naar de onzekere en onderbetaalde sectoren van de arbeidsmarkt. Economische onzekerheid waarin angst de boventoon voert creëert een algemene onveiligheid die op de eerste plaats de meest kwetsbare bevolkingsgroepen treft maar ook brede lagen van de middenklasse infecteert. Deze laten zich ver-

leiden door het neoliberale discours dat van fysieke en criminele onveiligheid een speerpunt maakt.

Wie dan uit de boot van de precare jobs valt of erger, wie zich verzet tegen de daar heersende arbeids- en loonvoorwaarden wordt bestraffend aangepakt. Wacquant spreekt van een centaurusstaat met een liberale kop en een autoritair lijf: een laissez faire, laissez aller beleid voor wat de top betreft en onderaan, waar de gevolgen daarvan zichtbaar worden, een bestraffend paternalisme. Met andere woorden, de gevolgen van de zwakte van de sociale staat worden gecriminaliseerd: sociale diensten vormen zich om tot instrumenten van bewaking en controle en opsluiting gebeurt massaal en systematisch. De zwakte van de sociale staat creëert en eist een sterke strafstaat. De verzorgende linkerarm van de staat wordt afgehakt en de bestraffende rechterarm neemt buiten proportie toe.

De expansie van de gevangenis heeft sociale wortels.

Het is ironisch genoeg de democraat Clinton die in 1996 de wet op de *Individuele Verantwoordelijkheid en de Arbeid*, een republikeins concept, ondertekende. Hierdoor werd de aftocht van de liefdadigheidsstaat ⁽²⁾ ingezet. Wat doorging voor een hervorming van de sociale bijstand betekende in feite de afschaffing van het recht erop vanwege arme steuntrekkers, gekoppeld aan een strenge disciplinerende: van welfare naar workfare, zoniet: van de straat naar de gevangenis. Het sociaal en het strafbeleid begonnen gelijkaardige trekken te vertonen (two years and you are out versus three strikes and you are out). Ook het sociaal profiel van steuntrekker en gevangenen toonde steeds meer overeenkomsten.

Wacquant merkt cynisch op dat het afschaffen van steunprogramma's en het opsluiten van armen voor de overheid met het oog op de kiezers enorme voordelen biedt: de eerste politiek maakt de armoede onzichtbaar (financieel althans), terwijl het opsluitingbeleid juist zeer zichtbaar is en van daadkracht getuigt.

² In feite dekt het begrip welfare niet dat wat men daar volgens Europese normen onder verstaat. De Amerikaanse overheid wordt eerder door medelijden gedreven vanuit een moralistische en moraliserende opvatting over de individuele tekortkomingen van armen.

De expansie van de gevangenis heeft raciale wortels.

Over die kiezer gesproken: het gaat wel degelijk over de blanke bange man. Die legt, onder invloed van de ideologische mainstream een grote fiscale en morele strengheid aan de dag tegenover de armen en huivert van de „sociale chaos” in de verpauperde wijken van de Amerikaanse steden. Hiermee komen we op de raciale wortels van de expansie van het gevangeniswezen. We zagen reeds dat de Afro-Amerikaanse minderheid in de gevangenissen oververtegenwoordigd is. In feite, zo argumenteert Wacquant, vervangt de gevangenis het zwarte getto, vormen het getto en de gevangenis één enkel ommuurd continuüm, is de gevangenis een gerechtelijk getto. Zowel het getto als de gevangenis kenmerken zich door stigmatisering, dwang, territoriale opsluiting en parallelle instellingen. In feite is de gevangenis het vierde bijzondere instituut (peculiar institution) waarmee blank en dominant Amerika de Afro Amerikaanse minderheid op afstand probeert te houden. Voorgangers waren achtereenvolgens de slavernij, de rassensegregatie (het Jim Crow systeem) en het stedelijke getto, even zoveel instrumenten van economische uitbuiting, discriminatie en fysieke uitsluiting. De beweging van Martin Luther King voor gelijkberechtiging en uitbraak uit het getto is door de blanken nooit verteerd en de reactie nam de laatste decennia alleen maar toe. Ze vluchtten weg uit de steden ⁽³⁾, keerden zich tegen de sociale programma's en begonnen enthousiast steun te verlenen aan het veiligheidbeleid. De weg naar de gevangenis lag wijd open. Vermits geen sociale huisvesting meer gebouwd werd maar des te meer gevangenissen is die bouw in zekere zin het belangrijkste sociale huisvestingsprogramma voor de arme, jonge zwarte Amerikaan geworden.

Een exportproduct?

Loïc Wacquant pendelt professioneel tussen de Verenigde Staten en zijn moederland Frankrijk. In feite is het boek geschreven vanuit het standpunt van de Europeaan die uit Amerika terugkomt met een boodschap en een waarschuwing voor het oude continent. Niet toevallig worden de vier delen van het boek ingeleid door een citaat van Alexis de Tocqueville, de bekende negentiende-eeuwse observator van de prille Amerikaanse democratie.

„*Straf de Armen*” is retorisch sterk verpakt en drijft op morele verontwaardiging. Het retorisch karakter wordt nog versterkt door vele herhalingen, mede doordat de tekst een herwerking is van een aantal artikels die tot een geheel gesmeed worden. Als gevolg van de morele verontwaardiging balanceert het woordgebruik en de stijl soms op de rand van het pamflettaire. We zegden het reeds in de inleiding, dit boek is geen wetenschappelijk werk maar de vulgarisatie van enorme aantallen wetenschappelijke gegevens (het notenapparaat telt 511 verwijzingen!) door een politiek geëngageerd wetenschappen. Instemmende dan wel kritische geluiden zullen zich dan ook situeren aan weerszijden van de ideologische links-rechts scheidelijne. En men kan verwachten dat niet weinig Europese derdeweg-socialisten zich aan de kant van de critici zullen opstellen: ook zij krijgen in het boek een veeg uit de pan, bezwiken als ze zijn voor de neoliberale verleiding. Dat de kritiek soms ver kan gaan bewees Jean-Pierre Rondas in zijn Klara-programma van 22 april 2007. Daar bombardeerde hij Wacquant (niet op grond van het boek maar van een interview) achtereenvolgens als een liberaal pur sans en een linkser dan links militant die in zijn eigen contradicties verstrikt zit. Neoliberaal omdat hij in zijn argumentaties (o.a. in het achtste hoofdstuk over de echte oorzaken voor de dalende misdaad) zelf zou terugvallen op de onzichtbare hand, iets wat hij precies aan de neoliberalen verwijt inzake hun geloof in de markt. De linkse activist die in zijn eigen contradictie verstrikt zit: hij zou gebruik maken van de linkse theorie die zegt dat precaire arbeid onzekerheid en onveiligheid creëert en tegelijk terugvallen op de eveneens linkse stelling dat meer jobs mensen tegen onzekerheid en onveiligheid beschermt. Ons inziens is hier geen contradictie in het spel. Het is Wacquant's overtuiging dat mensen werk geven of ze in een zorgsysteem opvangen een betere strategie is dan ze in de gevangenis te stoppen. Daarnaast ziet hij een werkelijkheid van een economische ordening waar winst en niet werk op de eerste plaats komt en die of het nu hoog- of laag conjunctuur is op de arbeidsmarkt geen menswaardig alternatief wil plaatsen t.o.v. zij die

³ De programma's van stedelijk sociaal beleid werden ingeruild voor projecten om de middenklasse terug naar de steden te lokken. We komen hier in de buurt van Neil Smith's concept „stad van de wraak” of „stedelijk revanchisme”. Zie: Neill Smith, *The new urban frontier. Gentrification and the revanchist city* (1996).

uit de boot vallen. Wat er ook van zij, welles/nietes kritiek welke teruggaat op tegengestelde belangen leidt ons af van een mijns inziens interessantere vraag. Stel dat Wacquant het in zijn analyse bij het rechte eind heeft waar het Amerika betreft, hoe staan we ervoor in Europa, wetende dat het neoliberalisme een agressief exportproduct is. Wacquant heeft er weinig moeite mee in Frankrijk een reeks maatregelen op te sommen waarvan de recepten duidelijk uit de Amerikaanse gaarkeuken stammen. De opvattingen van Sarkozy over jongeren in verwaarloosde voorstadswijken zijn gekend, republikeins rechts heeft van zijn afkeer van het assistanat een belangrijk én wervend programmapunt gemaakt ⁽⁴⁾. Nochtans denkt Wacquant dat het puur en simpel invoeren van replica in Europa weinig kans maakt. De ideologische grondslagen van de strafstaat mogen dan al een exportproduct zijn, de Europese weg zal minder op gevangenissen steunen, dan wel een in mekaar schuiven van sociale en controlerende maatregelen m.b.t. marginale bevolkingsgroepen inhouden. In tegenstelling tot Amerika zit de sociale staat zowel administratief als mentaal veel dieper ingeworteld in de Europese landen ⁽⁵⁾. Ten tweede is hij van mening dat de bestraffing van de armoede of het beheersen van probleemgroepen hier veel minder zal verlopen via de gevangenis danwel via het inschakelen van het welzijnswerk, in een ondergeschikte rol ten aanzien van het gerechtelijk apparaat.

Of de gestage vervanging van de sociale staat door de strafstaat een terugkeer inhoudt naar het wilde kapitalisme van eertijds valt al evenmin te verwachten. Daar zijn 4 redenen voor. Marginale bevolkingsgroepen en arme burgers beschikken nu meer dan 100 jaar geleden over burger-, grond- en economische rechten én de middelen om die te doen eerbiedigen. Er is veel minder verpaupering dan vroeger en dat steekt schril af tegen de welvaart van een meerderheid van de bevolking en is dus des te minder aanvaardbaar. Ten derde is er een brede beweging opgang gekomen die zich opwerpt als de hoeder van de menselijke

waardigheid wat, tenslotte, borg staat voor actief verzet en solidariteit met de „verworpenen der aarde”.

Het alternatief voor de strafstaat is de opbouw van een echte Europese sociale staat ⁽⁵⁾. Daarbij gaat het er niet om de realiteit van de criminaliteit te ontkennen. Een gepast strafapparaat dient hieraan tegemoet te komen. Wel moeten we de „oorsprong, de veranderende verschijningsvorm en de vertakkingen van de criminaliteit begrijpen” en inzien dat de strafrechterlijke aanpak niet de alles zaligmakende is, laat staan de goedkoopste.

Op drie punten – en hier wordt het voor de praktische positionering van met name het stedelijk opbouwwerk ook relevant – kan de strijd tegen de bestraffing van de stedelijke armoede gevoerd worden. Tegenover de strafrechterlijke aanpak moeten sociale en economische alternatieven geplaatst worden voor zover ze de problemen bij de wortel beter aanpakken. De import van pseudo-theorieën moet aan strenge douanecontrole, d.i. kritiek, onderworpen worden. In het taalgebruik mag veiligheid zich niet langer beperken tot de criminele sfeer. Alsof er op de sociale terreinen geen veiligheid kan gedacht en geëist worden. Ten tweede moet de autonomie van de sociale beroepen verdedigd worden. Het kan niet dat zij moeten werken in onderaanneming van gerecht en politie. Tenslotte moeten militanten en onderzoekers uit de sociale en strafrechterlijke sectoren de handen in mekaar slaan en hetzelfde geldt voor vakbonden en verenigingen uit beide sectoren. Dergelijke synergie van intellectueel en organisatorisch potentieel is nodig om een dam op te werpen tegen de gloedgolf die momenteel dreigt.

Alain Storme

Loïc Wacquant, *Straf de armen. Het nieuwe beleid van de sociale onzekerheid*. Antwerpen, EPO, 2006, 360 pp. € 25.

⁴ Ook de MR in Wallonië profileert zich op dat punt tegenover de PS.

⁵ Het begrip sociale zekerheid behoort aan deze kant van de Atlantische oceaan tot het collectieve onderbewustzijn. Dat dit ook uitgevers parten speelt mag blijken uit een aandachtige lectuur van de rug en de voorkaft van het boek.

Inhoud & Colofon

Editoriaal	p. 3
De Nord-Gazet 10 jaar later: gewikt en gewogen	p. 5
Nord-Gazet haalt slag thuis Buurtkrant wint rechtszaak tegen voormalig schepen Carine Vyghen en Stad Brussel	p. 11
Computertelier Nords@it ernstig in zijn voortbestaan bedreigd.	p. 13
Bewonersparticipatie in de wijkcontracten 2002-2006. Welke lessen trekken?	p. 15
Wijkcontract Anneessens bis in de weegschaal gelegd.	p. 22
Een etalageproject in de Brabantwijk.	p.27
Gekleurd! Omdat dat deugt! Wijkfeesten Brussels Gekleurd doorgelicht.	p. 31
Loïc Wacquant over de oorlog tegen de armen.	p. 37

Opbouwwerk Brussel wordt uitgegeven
door Samenlevingsopbouw Brussel,
Antwerpsesteenweg 295, 1000 Brussel,
T 02 203 34 24, F 02 203 50 64
E info.brussel@samenvlevingsopbouw.be
W samenlevingsopbouw.be

© ® 2007 Samenlevingsopbouw Brussel – Nr 90 Jaargang 23

Artikels:
Sofie De Coster
Caroline Van Malderen
David Van Vooren
Willem Defiew
Manu De Loeul
Martine Weemaels
Rabeha Afennas
Jan Ackenhausen
Alain Storme

Foto kافت:
Michel Demol

Tekstverwerking:
Kristel Van der Borght

Eindredactie:
Alain Storme

Vormgeving & lay-out:
Michel Demol

Drukkerij:
ACCO

met de steun van het
Brussels Hoofdstedelijk Gewest

MET STEUN VAN DE
VLAAMSE OVERHEID

Brussel

**Samenlevings
opbouw**

